

IMPOSSIBLE GILLETTE.

FERDINANDO FREGA

— NANDO THE SCRIBE — フレガ・サン — Ferdinando —

GILLETTE LEYI NGA KOTEKIKI

THE SYSTEM · 09

Nhlengeleto wa mintsheketo leyi hlamuseriwaka hi munhu wo sungula — tidyondzo ta tatana to hlayela enhlokweni ehenhla ka mortadella, ku baleka eRhaxiya, ku kombela ku rivaleriwa ka muxavisi wa mihandzu hi awara ya vunharhu nimixo, ku tifihla tani hi murhwali wa swilo wa hotele, xifaniso xa pasipoti lexi nga ni tikhilogiramu ta makume mambirhi ta khale ni matimu ya ku hanya loku nga kotekiki — laha Gillette a nga riki ntirho, kambe i sisiteme leyi fambaka ehansi ka nhlonge ya mutsari.

MAHUNGU YA BUKU

Ferdinando Frega — Nando the Scribe — Mukwana wa Vuntlhanu

Muphayona wa ntsheketo wa Nawu wa Mahanyelo. U akile ndhawu ya vukandziyisi ya dola yin'we leyi rhendzeleke mianakanyo yin'we ntsena: swa timali a swi na xiphiqo xa mali. Swi na xiphiqo xa mahanyelo.

Ri lulamisiwile ni ku hlawuriwa endzeni ka ndhawu ya **ONEDOLLAR-STORIES**. Xivumbeko xa didjithali: **NAPLES-POST · NOASPECTTIME · ONEDOLLAR-STORIES**. Ri kandziyisiwe ro sungula hi 2026. Ri vekiwe hi xivumbeko xa matsalwa lexi baseke, xa manguva lawa, lexi lulamiseriweke ku hlaya hi didjithali. Ri kandziyisiwe eUnited States.

XITIVISO XA KOPIRAITI

© 2026 Ferdinando Frega. Timfanelo hinkwato ti sirhelelekile.

A ku na xiphemu xa nkandziyiso lowu lexi nga kopiwaka, xi hangalasiwa kumbe xi rhumeriwa hi xivumbeko xihi na xihi kumbe hi ndlela yihi na yihi, ku katsa ni ku kopa hi muchini, ku rekhoda kumbe tindlela tin'wana ta elektroniki kumbe ta muchini, handle ka mpfumelelo lowu tsariweke wa mutsari hi ku sungula, handle ka loko ku ri swiphemu swo koma leswi tshahiweke eka vukambisisi bya vutshila ni matirhiselo man'wana lama nga riki ya bindzu lama pfumeleriwa hi nawu wa kopiraiti. Ku tirhisa, ku kopa kumbe ku hangalasa ntirho lowu handle ka mpfumelelo swa yirisiwa.

MARITO YO RHANGELA

Loko buku leyi yi nga si sungula, a ku twisisiwe nchumu wun'we: a ndzi xavisi mabuku, a ndzi ma hundzuli mali, a ndzi hundzuli vahlayi va va vaxavi, naswona a ndzi kombeli nchumu. Ndzi tsala ndzi ri ehandle ka makete, ku nga ri ku wu tsakisa, kambe ku paluxa leswi wu nga swi koteki ku swi lawula. Inthanete hi yoxe yi susumetele vito ra mina eka ndzavisiso wa Gillette, hikwalaho ka sweswo vunharhu lebyi bya mabuku byi ri kona: ku tsala Wanuna wa Gillette — ku nga ri tani hi xilo xo xavisa, ku nga ri tani hi phulani ya swinavetiso, kambe tani hi matimba, tani hi munhu wa ntsheketo, tani hi xivumbeko. A nga kombeli nchumu. A nga languteli nchumu. Kambe se u kumile leswi nga ni nkoka: ku tiviwa. Emisaveni leyi fumiwaka hi tisisiteme ta tibiliyoni ta tidola, buku leyi yi yima tani hi vumbhoni bya leswaku rito ri nga tlakuka handle ka mpfumelelo, handle ka ku tshika swo karhi, naswona handle ka nxavo.

LESWI “GILLETTE LEYI NGA KOTEKIKI” SWI VULAKA SWONA HAKUNENE

GILLETTE LEYI NGA KOTEKIKI i nkarhi lowu wanuna a tshikaka ku va xiphemu xa sisiteme, a va mpimo wa sisiteme yoleyo.

Hi laha **Frega** — wanuna loyi a vumbiweke hi ku tikhoma, hi ku kongoma ni hi jometri ya le ndzeni — a tlhantlanaka na **Gillette** — mfungho lowu nga byebiki swikandza, kambe wu byeba swivangelo.

Vanhu vo tala va nghena eka khampani. Yi tsala hi vuntshwa vatsongo ntsena. Mina a ndzi ri wa muxaka wa vumbirhi.

«Leswi nga kotekiki» a swi vulavuli hi ku tika. Swi vulavula hi leswi nga papalatekiki — laha xivumbeko xa wanuna ni DNA ya mfungho swi khomanaka eka mpfumawulo wun’we, swi tlhela swi ala ku hambana.

Gillette leyi nga kotekiki = **wanuna loyi a fokeriweke hi mimpimo, mfungho lowu ngenisiweke eka vumunhu, vutomi lebyi alaka ku tihambanisa ni ku tikhoma ka byona.**

XITIVISO

«A ndzi hlawulanga Gillette. Xivumbeko xa mina xi tivile xifaniso xa xona.»

Kumbe xivumbeko lexi welaka ku fana ni nyangwa wa nsimbi lowu pfaleka hi ntamu:

«A ndzi tirhelanga Gillette. A ndzi rhwale mpimo wa yona engatini ya mina.»

Leswi a hi swinavetiso swa mfungho. Leswi i vutomi lebyi vatliweke hi mukwana.

XINGHENISO

«Vavanuna van'wana va sayina loko va fika entirhweni. Vavanuna van'wana va vumbiwa. Mina ndzi vumbiwile. Gillette a yi nga ri ntirho — a yi ri sisiteme leyi fambaka ehansi ka nhlonge ya mina. Yi ndzi dyondzise nkarhi lowu faneleke, ku kongoma ni ku tikhoma loku ku ndzi yimiseke. Hi swona leswi va swi vitanaka leswi nga koteiki: a wu nge swi susi eka mina handle ko handzula xivumbeko lexi ndzi khomaka ndzi yimile.»

LOKO KU NGA SI VA NA KU TSEMA KO SUNGULA

Vanhu vo tala va hetisa vutomi bya vona va ringeta ku amukeriwa hi tisisiteme leti va nga ti akangiki. Tisisiteme ta tikhampani. Tisisiteme ta vukandziyisi. Tisisiteme ta vanhu. Tisisiteme ta mindyangu.

Va tolovela. Va burisana. Va rindzela ku tiviwa.

Mina a ndzi si tshama ndzi va ni ku lehisa mbilu koloko.

Vutomi bya mina byi vumbiwile hi mikwana minharhu.

Wo sungula a wu ri wa wanuna loyi a hundzuleke mianakanyo leyi a yi lahliwe yi va rin'wana ra mavito lama tiviwaka ngopfu ematimwini ya manguva lawa: **King Camp Gillette.**

Wa vumbirhi a wu ri wa tatana wa mina — malembe ya makume mune endzeni ka The Gillette Company — loyi a ndzi dyondziseke leswaku ku tikhoma a ku huwelerisi; ku pima hi ku kongoma.

Wa vunharhu a wu voniwi. I wa mina. Wu tsemelela eka mabindzu, eka vumunhu, eka matiko, eka ku tsandzeka, eka ku humelela, eka ku tsala, eka ku miyela — ni le ka tisisiteme leti ha ku ri karhi ti nga tivi laha ti nga ndzi vekaka kona.

Buku leyi a hi nkhuvo wa ku humelela. A hi matsalwa ya vutomi bya mina. A hi buku ya swa bindzu. A hi vutshila lebyi lavaka ku amukeriwa.

I rhekhodo ya leswi humelelaka loko wanuna a tshika ku vutisa laha a fanelaka kona, a sungula ku aka swivumbeko leswi sindzisaka ntiyiso ku n'wi amukela.

Mavito man'wana ma xavisa swilo. Mavito man'wana ma nyamalala. Mavito man'wana ma siya swikombiso khale voko ri hundzile.

Leyi i ntsheketo wa mikwana minharhu. Ni leswaku ha yini vito rin'we a ri nga si tshama ri ringana.

MORTADELLA

A ndzi ri ni malembe ya ntlhanu, kambe a ndzi nga ri n'wana ku fana ni van'wana. Hi tatana wo fana ni wa mina, u ta twisisa leswaku ha yini.

A a famba Musumbhunuku wun'wana ni wun'wana ni mixo, a nyamalala vhiki hinkwaro. Gillette a a n'wi hlayisa ku fana ni n'wana wa ku kurisiwa. A a n'wi tlherisela eka mina ntsena hi Ravuntlhanu nimadyambu, loko a ba ntsengele wa nyangwa kutani ndzi tsutsumela eka yena — ku sungula ku n'wi xuva, endzhaku ku «chayela» Fiat 127 ya yena ndzi yi ngenisa egaraji. Movha wa khampani.

Endzeni, a tshama exitulwini xa le tlhelo. Mina ndzi sala ndzi khome vhlwa. Mabulo ya hina a ma hanya eka misava yin'wana.

A ndzi byela leswaku ndzi fanele ku hlayela enhlokweni. Hikuva siku rin'wana, loko ndzi nga kumi khalikhuleta, a ndzi ta lahleka. Kutani swikambelo swi sungurile.

«Nando... loko tigramu ta 100 ta mortadella ti durha tilira ta 800, kutani ndzi xava tigramu ta 120, ndzi hakela malu muni?» Ndzi hlamurile hi ku hatlisa. A a ri tatana wa mina — endzhaku ka malembe ntsena hi laha ndzi twisiseke leswi a a swi aka endzeni ka mina. Kambe rirhandzu ra yena a ri ri lerikulu swinene lerova a ku na nchumu lowu a wu tika loko wu huma eka yena.

Endzhaku a ya emahlweni: «Naswona loko ndzi xava tigramu ta 90? Ni tigramu ta makume nhungu na mbirhi?» Tinhlamulo leti kongomeke, nkarhi wun'wana ni wun'wana. A ndzi nga lavi ku n'wi khomisa tingana. Ntumbuluko wolowo a wu si tshama wu ndzi siya.

Endzhaku ka malembe, loko ndzi dyondza swa tiakhawunti, u vutise xivutiso xa lembe-xidzana: «Loko ndzi xava hi 100 ndzi xavisa hi 120, ndzi tirha hi ku tlakusa nxavo ka malu muni?» «Makume mambirhi wa tiphesente,» ku vula mina. «Swi lulamile.»

«Kambe loko ndzi xava hi 100 ndzi xavisa hi 120, kutani ndzi lava vuyelo lebyikulu, byi ringana malu muni?» U ndzi langutile. A ndzi n'wi pfumelelanga ku vulavula. «Khume na ntsevu wa tiphesente.»

A nga vulanga rito. U n'wayitele. Kutani a famba.

Loyi a a ri tatana wa mina. Un'wana wa vana va Gillette.

Nando.

KHAMBA

Vahlayi vo tala — lava tshembekaka — va ta kokeriwa eka ku ringeta ku twisisa leswaku khamba hakunene i yini, u hluvuka njhani, u yimela yini endzeni ka ntirho lowu nga riki ntirho nikatsongo.

Kambe tivonele: a ndzi humesi nxaxamelo wa swirho swa palamente ya Italiya, ehenhla ka mianakanyo yihi na yihi ya tipolitiki. Ndzi hlamusela ntsena, hi ku vona ni hi ntokoto, lava tsemakanyeke ndzilakano wolowo va kota ku tlhela handle ko buluka, va ha n'wayitela vululami.

A nga ri wa ntirho wihi na wihi wa mavoko, hambi ku ri wa ntirho wihi na wihi wa vutshila. Nawu wu n'wi hunguta wu n'wi vitana «xigevenga», kambe rito **khamba**, loko ri vuriwa hi ku kongoma, a ri kona eka Nawu wa Vugevenga wa sisiteme yihi na yihi ya nawu emisaveni.

Rito ra Khamba.

Leswi salaka i vutshila: vutlhari bya ku endla, xilaveko, nkarhi lowu faneleke, modus vivendi.

Lava dumeke ngopfu i va swa ikhonomi ni va swa timali. Lava nga tiviviki ngopfu — naswona va nga ni khombo ngopfu — i va swa mianakanyo ni va swa mintwelo.

Hinkwavo va hakela nxavo, kambe xihundla xi le ka nsinya wa khale wa vugevenga: u nga si endla xiendlo, u fanele ku sungula u kuma mudyohi u humesa vumbhoni. Hi swona ntsena swilo leswi ku nyikaka ndlela yo baleka leyi nga kotekaka — ku nga ri leyi tiyisekeke hi ku helela. Endzhaku ka sweswo ntsena u nga kota ku pulana.

Khamba leri xiximekaka ri hlayisa ku nga tiviwi ka rona. A ri tshuki ri ya ekhotsweni. A ri hundzuki. A ri tivuli. A ri avelani. Ri velekiwe hi ndlela yoleyo: ri tihlayisa.

Vanhu va kokeriwa eka rona. Leswi nga languteriwiki swi tshama swi khoma mianakanyo ku tlula leswi nga erivaleni, hambiloko swi rhwele khombo leri nga hlayeriwangiki.

Loko vulawuri bya vuavanyisi byi hlangana na rin'we, byi ri bumabumela. Naswona nchumu wo sungula lowu byi wu lavaka a hi ndlela — sweswo i swa lava hlamarisekaka — kambe i swilo leswi yiviweke.

Hambi ku ri laha, vumunhu bya munhu loyi bya tikombisa: u nga tshuki u hlayisa leswi u swi kumeke endzeni ka mindzilakano ya wena. Naswona namuntlha, mindzilakano a ya ha ri matiko — i tikhontinente.

Xileriso xa Yuropa xa Dzivamisoko 2026 xi lerisile leswaku tibangi hinkwato ti hlanganisiwa naswona ti langutisisiwa hi xoxe hi valawuri va swibalo va tiko rin'wana ni rin'wana ra ntlawa. Makhamba yo sungula ma tilunghisele khale swi nga si fika.

Leswi saleke i tikhontinente tin'wana — ndhawu ntsena laha khamba ri ha ri ni xivangelo xo va kona.

Mayelana na Kereke ya Khatoliki: yi cincile nawu wa vunkombo eka malembe-xidzana, kambe a ku na munhu loyi a tshameke a vulavula hi swona. Eka Testamente ya Khale, ku yirisa a ku vulavula hi ku khoma hi ntamu Muisraele loyi a ntshunxekeke ku n'wi xavisa tani hi hlonga. Endzhaku swi hluvukile swi va ku yirisiwa hinkwako ka ku yiva.

Naswona loko vugevenga byi rhurhela eka swa mianakanyo, matsalwa ya swa vutshunguri ma boheke ku tumbuluxa rito: **ku**

xisa mianakanyo.

Hi ta vona leswi matsalwa ma nga ta swi tumbuluxa endzhaku. Loko ku ri mina, ndzi tshemba ku siku rin'wana ndzi ta duma hi nhlamulo yo sungula ya **ku yiva mianakanyo eka vutshila bya matsalwa.**

Nando

JIMI

Ku na ntambhu yo onda leyi khomaka vanhu vambirhi va rirhandzu. «Lava tlhariheke» va ri: **mali ni ku tsakela.** Lava vabyaka va ri: **rimbewu.** Lava twisisaka hakunene va ri: **jimi.**

Ha yini? Hikuva nhlamulo yoleyo yi tlhantlha 95% wa swiphigo swa vuxaka.

Mali Ni Ku Tsakela

Swi hanya ntsena loko ku nga ri na swin'wana swo nyika. A hi nkateko — i ndzilakano. U hanya vutomi hi 50%. Xiphemu lexi antswaka xi tshama xi pfaleriwile hilaha ku nga heriki.

Rimbewu

Wanuna i muchini: u lava ku ntshunxa, ku lahlekeriwa, ku hungula. Wansati i wa mianakanyo: u hlaya miri wa yena ku fana ni khodi ya xihundla. A nga tshiki, a nga titsongahati, a nga wi. U hlawula.

Xiphemu Lexi Tsakisaka

Vanhu vambirhi va rirhandzu va velekiwa hi ndlela leyi:

Yena u ehleketa: «Ndzi wo sungula eka yena, wo antswa, ntsena. Ndzi n'wi endlile leswaku a ndzi rhandza. Ndzi ta kota ku

famba na yena. Manana wa mina a nga ndzi byelanga hinkwaswo hi vavasati, kambe ndzi ta swi kota.»

Yena wa xisati u ehleketa: «Swi lulamile. A hi tshembeni leswaku u ta va wo hetelela. Ndzi ta n’wi lulamisa. A nga tlhariheli ngopfu — i nkateko. I wanuna: eku heteleleni u ta rila exikatini xa mina.»

Ntiyiso Wa Nimixo

U yima a pfule mahlweni ka xivoni. U tiva xiphemu xin’wana ni xin’wana xa miri wa yena ku fana ni mfumo wa xihundla. U vona sentimitara yin’we leyi engetelekeke, xivumbeko lexi rhurhaka, xisu lexi rhelelaka xi languta matsolo. Kutani u twisisa: **miri wa yena i nkoka lowu engetelekeke, tlhari ra yena, vukorhokeri bya yena bya ku burisana.**

Hikwalaho, u ya ejimini.

Kambe tanihi leswi a nga wa mianakanyo, u sungula hi ku tshululela eka yena:

«Wa swi tiva, tolo nivusiku a wu nga ri wanuna loyi ndzi tekaneke na yena. Timinete tinharhu kutani u etlela. U ve u gona. U na khwiri. Naswona a wu si vona munghana wa wena ku ringana malembe mambirhi.»

U chava endzhaku ka tisekoni ta khume na timbirhi. «Ndzi fanele ku endla yini?»

U hlamula: «U ta ya ejimini. Na mina ndzi ta ta. Hikwalaho a wu nge karhali.»

Kutani Ku Ta Xiphiqo

Jimi a hi ndhawu. I ntumbuluko wa vutomi lebyi hlanganeke. Naswona swivumbeko swo tano swi koka **vanghana vo biha**. Lava hundzulaka wanuna a va khamba. Naswona exikarhi ka makhamba, vanhu lava tshembekaka a va hanyi.

Endzhaku ku ta ku xeniseriwa. Naswona nxavo wa kona wu tlakukile swinene ku tlula mali ya n'hweti.

Un'wana ni un'wana wa swi tiva leswi salaka. Ku swi hlamusela swi pfula timbanga ntsena. Naswona mutsari loyi a nga pfuli timbanga: u nyika ku n'wayitela, miehleketo, ni thonsi rero ra ku bava leri u nga ri rivaliki.

Nando

LEMBE RA 2025

Xitimela Ni Mpfuno Lowu Nga Languteriwangiki

Le **Firenze** ndzi xikile exitimeleni ndzi tshama exitulwini xo leha. A ndzi lava nkarhi wo ehleketa.

Ku tlulela ehansi ka ndlela ya xitimela a swi koteka hi vuxiyaxiya. Hambiswiritano, a swi ta siya ngati endleleni ya xitimela. Munhu un'wana a a ta lava ku yi basisa.

Le Italiya va nga ha ku hakerisa ni ku basisa.

Ku tlula kwalaho, a ndzi nga lahlekanga. Ku tidlaya i ka lava lahlekeriweke hi swikombiso swa mianakanyo ya vona. Swikombiso swa mina a swa ha ri swi helerile.

Hi nkarhi wolowo, ku languta wansati wo saseka a tsemakanya xitichi swi ndzi tsundzuxile vutomi. Swi tlhele swi ndzi tsundzuxa mintokoto yo tala leyi a ndzi ri na yona.

Endzhakunyana, ndzi nghene ebar ya xitichi ndzi kombela ku fonela. Ndzi fonele nsati wa mina ndzi n'wi hlamusela xiboho xa mina.

Ndzi n'wi byele leswaku ndzi ta ya le **Venezia** ku ya vona vana va hina va xinuna. Ndzi tlhele ndzi n'wi nyika nkarhi lowu kongomeke wa ku fika.

Xiboho xi twala xi ri na vuxiyaxiya ni mianakanyo.

Vana va mina a va ri — naswona va ha ri — ku ya emahlweni ka ntumbuluko ka ndyangu lowu ndzi wu tumbuluxeke.

Loko ndzi tlhelela exitimeleni, mulanguteri wa matikiti u ndzi tshinelerile. Hi ku twisa ku vava, a ndzi nga ri na thikiti.

U ndzi byele leswaku ndzi ta fanela ku xika exitimeleni eka xitichi lexi landzelaka. Loko swi nga ri tano, a a ta vitana maphorisa ya swa xitimela.

Hi nkarhi wolowo ndzi tirhisile switirho swinharhu: **vuswikoti, vutumbuluxi, ni ntlhantlho.**

Ndzi n'wi hlamuserile hi ku rhula leswaku ku ndzi sindzisa ku xika exitimeleni swi nga tumbuluxa xiphiqo lexikulu. Ndzi n'wi byele leswaku ndzi nga tlulela endleleni ya xitimela ndzi yimisa xitimela ku ringana tiawara.

Hi xitshuketa u miyerile.

Endzhaku ndzi vutisile leswaku swi ta teka nkarhi wo tani hi kwihi ku fika eka xitichi lexi landzelaka.

«Kwalomu ka awara yin'we,» ku hlamula yena.

Eka awara yoleyo ku humelele nchumu lowu a wu nga languteriwanga.

Vavasati vambirhi va le Toscana a va tshamile emahlweni ka mina.
Hi ku hatlisa ndzi twisisile leswaku a va ri vaphurofesa va
yunivhesiti lava a va famba va ya enhlengéletanweni.

Ekusunguleni, hi vulavurisanile hi marito yo olova ntsena.
Hambiswiritano, ku navela ku tiva ku hatle ku teka xivandla xa ku
tshama kule.

Endzhaku ka kwalomu ka timinete ta makume manharhu un'wana
wa vona u tlhelerile.

A a khome thikiti ra xitimela evokweni ra yena.

Thikiti ra mina.

Nakambe, vavasati va ve nkateko wa mina lowu nga
languteriwangiki. A ndzi si tshama ndzi ala ntiyiso lowu.

Xivumbiwa xa munhu lexi vitaniwaka wansati xi rhwala vuenti
lebyi vanhu vatsongo swinene va byi twisisaka hi ku helela.

Loko a nga si xika exitimeleni, u ndzi nyike adirese ya imeyili ya
yena. A ndzi lava ku n'wi tlherisela mali endzhaku.

Hambiswiritano, vutomi byi ye emahlweni naswona a swi nga
humelelanga.

Venezia Ni Ku Famba Ka Vumbirhi

Ekuseteleleni xitimela xi fikile le **Venezia**.

Ndzi vonile vana va mina va xinuna ndzi ri ekule.

Vincenzo, 193 cm. Francesco, 188 cm.

A va lehe ku tlula ntshungu endleleni.

Va tile ku ta ndzi teka va ndzi yisa ekaya, va ndzi veka hi vuntshwa.

Hi ku hatlisa va ndzi pfunile ku aka hi vuntshwa ku tiya loku lavekaka. Ndzi hlambile, ndzi kuma swiambalo leswi baseke, swakudya ni ku wisa.

Endzhaku ka sweswo, swivutiso swi sungurile. Swivutiso swo tala.

Hakunene i vana va mana wa vona.

Endzhaku ka tin’hweti ta mune, hi **27 Khotavuxika**, ku humelele xiboho xin’wana. Ntumbuluko wa khale wa ndyangu wu ringete ku ndzi koka ndzi tlhelela endzhaku.

A va lava leswaku ndzi tlhelela eka ntirho wa mina wa khale.

Mufambisi.

Nando

NDZHAWULO

Hambiswiritano, a ndzi tlheleli endzhaku.

A ndzi si tshama ndzi swi endla.

Ematshan’weni ya sweswo, ndzi langutana ni ku tsandzeka hi ku ya emahlweni.

Hi mali yitsongo swinene leyi a yi sele, ndzi xave thikiti ra xihahampfhuka.

Laha ndzi yaka kona: **Portugal.**

A ndzi nga ri na pulani leyi kongomeke.

Hambiswiritano, a ndzi tiva ndlela yo famba.

Lisbon Ni Masungulo Ya Hinkwaswo

Ku sungula, ndzi fikile le **Porto**. Hositele a yi amukela vanhu va makume mambirhi ni mune lava a va etlela endhawini yin'we.

Swilo leswi a ndzi ri na swona a swi lava ku hela.

Hikwalaho, ndzi rhurhele edzongeni laha vutomi byi nga durhiki ngopfu. Ndzi fikile le **Beja**, kwalomu ka tikhilomitara ta madzana ya ntlhanu ekule.

Hambiswiritano, endzhaku ka vusiku byin'we ndzi tlhelele le **Lisbon**.

Hi **3 Mawuwani** eku heteleleni ndzi kumile mubedo.

Kamara yo avelana. Yindlu yo avelana.

Vanhu va nkaye va tshama eka timitara-mbirhi ta makume manharhu na ntlhanu.

Mindhavuko ni tindzimi to hambana a ti tale endhawini yoleyo.

Swiyimo a swi twala swi ri kusuhi ni ntsenga wa Afrika ku tlula yindlu ya manguva lawa.

Nxavo a wu ri **tiyuro ta 230 hi n'hwetl ku engetela ni dipozi ya tiyuro ta 100**. Ndzi hakele hinkwaswo.

Endzhaku ka ku hakela koloko a ku nga ha sali mali.

Swakudya a swi nga ri kona.

Ndhawu yo etlela ntsena.

Hambiswiritano, nkarhi wolowo wu ve wa nkoka swinene. Wu nga komisiwa hi tinhla tinharhu:

a) ku lahlekeriwa hi **tikhilogiramu ta makume mambirhi** ni ku cinca ndlela ya mina yo dya; b) ku hanya hi **tiyuro ta makume nkombo hi n'hwet**i ntsena; c) ku vumba mintirho ya vukandziyisi, hambi ku ri tani hi tidirafu.

Ndzi tshame kwalaho ku fikela hi **22 Hukuri 2025**.

Eku heteleleni ndzi tekile xiboho xo tthelela eItaliya. Swiboho swin'wana swa ku tiyisekisa a swi kombisa leswaku swiyimo leswi nga yimelaka swi nga va kona eku heteleleni.

A ndzi tshemba leswaku swi ta tirha.

Hambiswiritano, ndzi tshame ndzi lunghekele ku famba nakambe loko swi laveka.

Kutani ku humelele nchumu lowu hlamarisaka.

Ku suka hi **9 N'wendzambahala ku ya eka 26 N'wendzambahala**, eka **masiku ya 17** ntsena, hinkwaswo swi cincile.

Malembe manharhu lama hundzeke hi xitshuketa ma ve ku tilunghiselela.

Sweswi misava a yi kota ku ndzi vona.

Naswona eku heteleleni na mina a ndzi kota ku va vona.

A ku na vaxitsungi.

A ku na tipulatifomo leti lawulaka endlelo.

Ndzi tshama ndzi ntshunxekile endzeni ka xiendlo xa mina.

Ndzi tshama ndzi ri mina.

Khisimusi lerinene. Tatana.

Miehleketo Ya Mutsari

Loko ndzi languta endzhaku eka 2025, a ndza ha voni lembe ra ku handzuka. Ematshan'weni ya sweswo, ndzi vona lembe ra ku vonaka erivaleni.

Ku famba ndzi nga ri na nchumu swi ndzi sindzisile ku pima mpfhuka exikarhi ka swilo leswi ndzi nga na swona ni leswi ndzi nga swona. Mali, ku olova ni ku tiyiseka swi nyamalarile hi ku hatlisa. Hambiswiritano, ku sale nchumu wun'wana lowu tiyeke ku tlula.

Vumunhu byi hanya loko swin'wana hinkwaswo swi wa.

Tin'hweti toleto leti nga tiyangiki ti tirhe ku fana ni xihluti. Mianakanyo ya mavunwa yi nyamalarile. Ku languta ka swilo swi n'okile. Mintirho leyi a ndzi yi lombile eku heteleleni yi wile.

Leswi saleke a ku ri leswi nga swa nkoka.

Ntshunxeko.

Mintirho leyi landzeleke a yi humanga eka maqhinga. Ematshan'weni ya sweswo, yi kule hikwalaho ka xilaveko.

Eku heteleleni, lembe rolero a ri onhanga nchumu.

Ri paluxile leswi a swi ri kona khale.

KU DYONDZISA VANHU VA CUBA

Loko ndzi fika eMiami, a ndzi swi tiva khale leswaku a ku nga ha sali swo tala swa «Amerika» edorobeni rero. Ndhawu yoleyo a ku ri Cuba leyi nga ni muchini wo titimeta moya wo antswa. Muchayeri wa thekisi loyi a ndzi tekeke a a ri wa le Cuba, hakunene. Nchumu wo sungula lowu a wu vutisaka: loko ndzi ri ndzexe ni loko ndzi lava munghana. A ku na tisupamakete, a ku na

tindhawu letikulu ta mavhengele, a ku na Amerika ya le ka xifaniso xa poso. Misava yin'wana hi ku helela.

Hi madyambu yo sungula, loko ndzi ri ndzexe ekaya, munhu un'wana u gongondzile enyangweni. Maphorisa. Va ndzi hlamarisile, kambe a va nga tanga ku ta vanga swiphiqu. A va tile ku ta ndzi tivisa leswaku ndzi na ntlhangano mundzuku nimixo eka Hofisi ya Ntumi wa Amerika. Hi 10:30 hi ku kongoma.

Hi siku leri landzeleke, ndzi fikile hi nkarhi. Wanuna wa malembe ya kwalomu ka makume ntlhanu u pfurile nyangwa a ndzi byela leswaku ku nga ri khale ndzi ta hlangana ni mutsundzuxi. Kutani u humelele: a lehile, a ondzile, a ri ni misisi ya xitshopana, a ri ni xindzhuti, a ambale kahle hi ku helela. U ndzi xewe hi voko a ndzi tsundzuxa leswaku hi tshame hi hlangana malembe ya khale eRhoma loko a tirha eka Mfumo wa Dyondzo tani hi mulawuri-nkulu wo sungula.

«Hakunene ndza ku tsundzuka. U njhani?» ku vula mina, ndzi tsakile hakunene ku n'wi vona nakambe.

Ku suka hi nkarhi wolowo, a ku na munhu eRhoma loyi a tshameke a twisisa leswaku ha yini ndzi alile xiphemu xa yena handle ko vutisa hambi ku ri hi muholo. A xi ri xiphemu lexikulu, lexi nga xa ntiyiso — lexi nga xa ntiyiso ngopfu eka wanuna wo olova ku fana na mina, ehenhla ka mali, ehenhla ka ku navela ku tlakuka.

«Ndzi lava leswaku u tirha ku ringana masiku ya 30 kumbe ku tlula eka phurojeke ya ndzetelo ni vulavurisani ya vafambisi lavantshwa va le Cuba. U ta kuma hinkwaswo leswi u swi lavaka ni ku tlula. Ndzi kombela, u nga ali.»

Tidyondzo a ti ta sungula hi 10 ku ya eka 12, kutani hi 2 ku ya eka 5.

Ndza tsundzuka dyondzo yo sungula: kwalomu ka vanhu va makume ntlhanu, hafu ya vona vavanuna, hafu vavasati, hinkwavo va ri vatirhi va vutshila. Endzhaku ka ku tivisana loku tolovelekeke — vito, xivongo, malembe swi vuriwa hi rito lerikulu — ndzi sungule ku hisekisa Xispaniya xa mina hi ku hlamusela mintlangu ya le Cuba. Hinkwavo a va lava ku tiva leswaku ndzi huma eka xiphemu xihi xa Cuba.

Nkarhi wo sungula wa ntiyiso wa ku anakanyisisa wu tile loko ndzi kombisa ku hambana exikarhi ka *ku dyondzisa ni ku vulavurisana* — nchumu lowu vanhu vo tala va le Italiya va nga wu twisisiki hambi ku ri katsongo.

Masiku ma hundze hi ku hatlisa, kutani eku heteleleni, hinkwaswo swi hetuwe hi khekhe leri swichudeni a swi ndzi endlele rona. A va tsakile hi masiku ya 30 lawa hi ma hetiseke swin'we. Un'wana ni un'wana a a lava nomboro ya mina ya riqingho. A va hlamarile leswaku a ndzi nwi byala, a ndzi dzahi fole, a ndzi tirhisi swidzidziharisi.

Evuntshweni bya mina a ndzi ri mutlangi wa rugby — mianakanyo ya mutlangi wa mintlangu. Hi nkarhi wolowo, mutsundzuxi wa le Italiya u ndzi rhambile eka swakudya swa nimadyambu ku tlangela ni ku twisisa eku heteleleni leswi a a swi pfumala. Vanhu a va namarhele eka mina swinene lero va a va nga koti ku ndzi rivala.

Ndzi wanuna la nga ni nkateko, minkarhi hinkwayo ndzi ri ni tindlela timbirhi emahlweni ka mina: yo sungula, wansati wo hlamarisa a ndzi rhamba eka swakudya swa nimadyambu endzhaku ka masiku ya 30 ya ku miyela; ya vumbirhi, rito ra vumundzuku bya mina ri ndzi byela leswaku nkarhi wo famba wu fikile.

Ku tswontswa ka ntolovelo, ku layisana, kutani u ndzi vutisa: «U ya kwihi? U ndzi siya ndzi ri ndzexe?»

Ndzi n'wi tswontswile ndzi layisana na yena. Ndzi fambile. Naswona a ndzi si tshama ndzi languta endzhaku. Ntshunxeko wu tshame wu ndzi durhela ku tlula ku olova.

Nando

MAHOVE

Dyondzo Leyi Ndzi Yi Dyondzeke

Ntolovelo wa mina lowuntshwa wo dya, eka xiyenge xa vunharhu xa vutomi bya mina, wu katsa mahove nimixo. Loko ma hela vusiku lebyi nga emahlweni, siku leri landzelaka ri sungula hi ku pfumala.

Nimixo wun'wana wa N'wendzamhala 2025, ndzi ye eka muxavisi wa mihandzu la nga ehansi ka yindlu ya mina. Ndzi n'wi tiva ku tlula malembe ya makume mune na ntlhanu. U ndzi xewe, a ku «u amukelekile u vuyile,» a ndzi vutisa leswi a ndzi swi lava.

— Mahove. Loko u ri na lama vupfeke, hambi ku ri lama nga durhiki, ndzi rhandza wona. — E-e, ndzi nga ku nyika lawa ntsena — ku hlamula yena.

Nxavo: tiyuro ta 1,45 hi khilogiramu. Ya rihlaza kumbe ya xitshopana, ku hlawula ka mina.

Ndzi kombele saka ra tiyuro ta 5. A ndzi ri na mbyana ya mina, naswona laha ku nghena exitolo u ri na mbyana swa ha ri yila.

Loko ndzi tlhelela ekaya, ku navela ku tiva — n'wana wa nhwanyana wa vuntsongo lebyi hetisiweke evusiweni — ku ndzi

susumetele ku pima saka. 2,752 kg. A ndzi fanele ku hakela tiyuro ta 3,99. A ku na munhu loyi a vulavuleke hi yuro leyi a yi sele.

Ndzi wanuna lonene. Ndza lehisa mbilu. Ndzi ehleketile leswaku i xihoxo. Kambe loko ku kanakana ku velekiwa, ku fanele ku kamberiwa.

Endzhaku ka masiku manharhu ndzi tlhelele. Ntolovelo wun'we. Ni mbyana.

— Mahove ya yuro yin'we. U ndzi nyike mune lamatsongo.

Munghana wa mina wa xitolo xa ayisikhirimi a a ndzi rindzerile ni xipimo xa yena. 0,456 kg. Nxavo wa ntiyiso: tiyuro ta 0,66. Ncinci lowu pfumalekaka: tiyuro ta 0,34.

Xiendlakalo xo sungula a ku ri ku kanakana. Xa vumbirhi a ku ri ku kambela. A ndzi lava xa vunharhu ku fika eka ku tiyiseka.

Hi nhlikanhi wolowo, ndzi tlhelele. Xivono xin'we. Ndzi hakele tiyuro ta 5 nakambe.

Hi nkarhi lowu munghana wa mina wa swa ku rhumela nhundzu a a ndzi rindzerile. Xipimo xa vutshila. 2,90 kg. Nxavo wa ntiyiso: tiyuro ta 4,20. U teke tiyuro ta 5. Ncinci a wu ha ri kona.

Masiku ma hundzile. A ndzi fanele ku anakanya hi wanuna, hi xiyimo, hi ndhawu. Ku langutana na yena hi ku kongoma a swi ta tumbuluxa swiphiso eka ndyangu wa mina. Vanhu van'wana a va angulani ni marito.

Kambe vito ra mina i Frega. Naswona ku yiviwa a hi xin'wana xa leswi ndzi swi tsakelaka.

Ku tirihisela ka mina ku teke xivumbeko xin'wana.

Endzhaku ka masiku ya ntlhanu, ndzi tlhelele ndzi nga ri na mbyana. Ndzi kombele n'winyi — tatana, loyi a ndzi kurisaka hi malembe matsongo.

— Yingisa, munghana wa mina u te enkarhini lowu hundzeke mahove a ma vonaka ma tele ngopfu. Ndzi ma pimile ekaya: 3,90 kg. Hi nxavo lowu tsariweke a ndzi fanele ku hakela tiyuro ta 5,65. U tekile tiyuro ta 5 ntsena. Ndzi tile ku ta ku nyika ku hambana.

Kutani ndzi tshambuluxile tiyuro ta 0,65, ti vonaka erivaleni.

— Handle ka loko a ku ri ku hunguta nxavo tanihi leswi hi tivanaka ku ringana malembe ya makume mune.

Mahlo ya yena ma pfulekile. Nsati wa yena ni vana va yena va ganganile. Ntokoto wu n'wi ponisile.

— A ku ri ku hunguta nxavo — ku vula yena — eka muxavi wo hlawuleka.

Ndzi ttherisele tikhoyini enkwameni wa mina.

— Ndza khensa — ku hlamula mina. — Kambe a ndzi nge he xavi laha. Ku khathaleriwa loku ka «muxavi wo hlawuleka» ku ndzi veka exiyin'weni lexi tikaka. A ndzi na xivangelo xa kona. A ndzi na nhlamuselo. Ndza khensa hambiswiritano.

A nga swi kotanga ku vula rito. A a twisisile hinkwaswo.

Eka masiku lama landzeleke ndzi hundzile exitolweni. A ku nga ri na marito. Mahlo lama koteke ntsena. Ma vule leswi va nga si tshama va va ni xivindzi xo swi vula: ndzi kombela ku rivaleriwa.

Dyondzo ya kona yi olova: eka xiendlakalo xo biha, u nga tshama u humesa xin'wana lexinene. Hi ndlela leyi ku humelela ka mina ku tirhaka ha yona.

Hi mina loyi. Naswona ndza ha dya mahove.

Nando

NDZHAWULO

A ku ri hi 3:23 nimixo. Vusiku byo titimela. Byi miyerile. Ntsengele wa nyangwa wu bile. Un’wana ni un’wana u pfukile.

N’wana wa mina wa nhwanyana u hlevetele: «Va tile ku ta ku khoma. Bege ya wena ya mavhilwa minkarhi hinkwayo yi lunghekile endzhaku ka nyangwa wa kamara ya wena yo etlela.»

A nga pfumelanga ntsheketo wa mina. A nga hlayanga ntiyiso. A nga ndzi tshembanga. A ndzi nga tshembeki hambu ku ri katsongo. A a hlamusele marito ntsena. Naswona sweswo a ku ri ku vava ka ntiyiso.

Ndzi hlamurile ntsengele. Rito ri te: «Ndzi kombela ku rivaleriwa hi nkarhi lowu, kambe ndzi lava ku vulavula na n’wina. Ndzi muxavisi wa mihandzu loyi a nga kusuhi ni yindlu ya n’wina.»

Ndzi n’wi pfumelerile ku nghena. A a lava ku va ni malembe ya makume nhungu. Loko ndzi ri karhi ndzi ambala jasi ra mina ra kaya, se a a tshamile ekamareni lerikulu ra yindlu. Kamara yo wisela.

A a onhakile emoyeni. A ri karhi a rila. A ndzi nga tivi laha ndzi nga sungulaka kona.

U kombele nchumu wun’we: «Loko ndzi sungula ku vulavula, ndzi kombela mi nga ndzi tsemi.»

A ndzi n’wi tsemanga.

«Tolo nivusiku hi ve ni nkarhi wolowo. Ma swi tsundzuka. A mi lava ku ndzi hakela tisente ta makume ntsevu na ntlhanu hi

mahove, kutani ndzi mi hunguterile nxavo.»

«Ndza swi tsundzuka,» ku vula mina.

«Endzhaku ka loko mi famba, ndzi tshamile etafuleni ni ndyangu wa mina. Dyondzo leyi mi ndzi nyikeke yona a yi tiyile. Eka mina. Eka wanuna wa malembe ya mina.»

«Ndzi lava ku tiva ntsena loko mi ndzi rivalela. Ni ku kombela ku rivaleriwa hi n’wina.»

A a khome nhlanhla ya ndhwangu, a sula nhlantswi leyi a yi tshama yi tlhela.

«Rivalelani nkarhi lowu. A ndzi nga kotu ku etlela ndzi nga si mi vona. Naswona ku mi kuma a swi nga olovi. Hi lavile vito ra n’wina eka inthanete. Ku humelele tiwebusayiti tinharhu. Hinkwato hi Xinghezi. A hi twisisi leswi ti swi vulaka. A ti xavisi nchumu. A ti kombeli nchumu. A hi twisisi leswaku tiwebusayiti toleto i yini.»

U hlekile.

Ndzi yimile. Ndzi n’wi kombela ku yima. Ndzi n’wi xuvile hi matimba.

Ndzi n’wi byele leswaku a ndzi nga ri phurofesa. A ndzi nga ri mudyondzisi. A ndzi nga kotu ku nyika munhu dyondzo. A ndzi tirhisile ntsena mianakanyo leyi tolovelekeke ya tatana, laha milawu ni misinya swi rhangaka emahlweni ka vuxiyaxiya byihi na byihi bya ikhonomi.

Loko a famba, u vutisile loko ndzi ta tlhelela exitolweni xa yena. Ndzi hlamurile:

«Leswi hundzeke swa dyondzisa. Leswi nga kona sweswi a swi tshuki swi rivariwa. Vumundzuku byi hanya etinhlokweni ta hina, laha hi vonaka leswi hi lavaka ku va swona.»

«Ndzi le ku tlula vumundzuku. Hikuva ndzi aka rifuwo ra switukulwana, ku nga ri swilo swo pimanyetiwa swo dyiwa tani hi ndzhaka.»

A nga twisisanga hakunene leswi a ndzi swi vula. Leswi a ku ri tlhelo ra mina ra mianakanyo — leri, endzeni ka marito matsongo, ku nga riki na nchumu, kambe loko u yingisisa hi vukheta, ku nga na hinkwaswo.

Nando

ENYANGWENI WA RIFU

Nkarhi lowu wanuna a twisisaka leswaku vutomi se byi n'wi hlawulerile.

Ku kamberiwa ka vuvabyi

Nkarhi wun'wana ni wun'wana loko ndzi hlamusela ntsheketo lowu ndzi wu hanyeke, ndzi rhanga hi ku n'wayitela endzhaku ndzi tivutisa leswaku ndzi hanye njhani. Xiyimo a xi nga ri na vuxiyaxiya, a xi lava ku fana ni norho. Hambiswiritano, xi vumbile vutomi bya mina, hikwalaho ndzi twa ndzi sindzisiwa ku xi hlamusela.

Sunguti 2007. Ndzi le handle ka laboratoriyi ya vutshunguri ndzi rindzele mbuyelo wa vuhandzuri. Ti-carcinoid ta nkombo a ti susiwile eka marhumbu ya mina lamatsongo endzhaku ka vuhandzuri bya kambirhi lebyi a byi hambanile hi masiku ya 30 ntsena.

Wansati wa ku basisa loyi a ndzi n'wi tiva hi xivono u ndzi tshinelerile hi ku miyela.

«Ndza twa ku vava,» ku vula yena. «Ndzi twile... swimila swa khensa leswi dlayaka. Mi fanele ku ya eka dokodela wa khensa.»

Hi nkarhi wolowo rifu ri tikombise tani hi ndlela leyi a yi ri kusuhi ngopfu. Hambiswiritano, mianakanyo yi hatle yi nghenelela.

Ndzi ehleketile hi n'wana wa mina wa nhwanyana loyi a nga ni vulema. Ku baleka a swa ha ri ndlela. Hikwalaho, a ndzi fanele ku tshama ndzi hanya, ndzi aka leswi a nga na swona sweswi ni ku sirhelela vumundzuku bya yena.

Endzhakunyana, dokodela wa khensa u tiyisekise hinkwaswo: swimila swa neuroendocrine, kwalomu ka masiku ya 30 ya vutomi lama languteriweke.

Ndzi ri ni marito wolawo enhlokweni, ndzi fambile eribuwani ra lwandle leri a ri nga ri na munhu. Hi nkarhi wolowo moya a wu ba xikandza xa mina, kutani magandlati ma hlevetela nchumu lowu a ndzi nga si wu twisisa.

Xiboho

28 Sunguti.

Ndzi chayele ndzi ya eNapoli ndzi lava vanghana va khale ni vaxavi va khale. A ndzi lava mali ni masungulo lamantshwa.

Hambiswiritano, a ku na munhu loyi a vekeleke hambi ku ri yuro yin'we.

Ematshan'weni ya sweswo, va ndzi nyike swakudya swa nimadyambu eswitolweni swa swakudya ntsena.

Endzhaku ka masiku matsongo, hi 6 Nyenyenyani, ndzi tikume ndzi ri eNapoli ndzi ri ni tiyuro ta 275 ntsena naswona ndzi nga ri na khadi ra xikweleti. Hi ku ya hi vuvabyi, a ku sele masiku ya khume na ntlhanu kumbe ya makume mambirhi.

Laha ku humaka ekhwatini ra mapatu a ndzi fanele ku hlawula dzonga kumbe n'walungu.

Kutani nsati wa mina u ndzi fonerile.

«Tana ekaya.»

A a pfumela leswaku u vulavula ni ntshikilelo wa mianakanyo. Hambiswiritano, a a nga kotu ku vona leswi xidzedze xa tihomoni endzeni ka miri wa mina a xi swi endla.

Hikwalaho, ndzi hlawurile n'walungu.

Romaniya

Endzhaku ka masiku mambirhi ndzi fikile eBraşov, eRomaniya — xifundzha xa Dracula.

Riendzo a ri nga ri hikwalaho ka wansati. Ematshan'weni ya sweswo, a ku ri ntumbuluko ntsena.

Tiyuro ta makume mambirhi a ti sele enkwameni wa mina. Ti ringanela ku fa. Hakunene a ti nga ringaneli ku aka hi vuntshwa.

Hambiswiritano, ndzi tekile xiboho xo aka hi vuntshwa.

Ebar ndzi kombele cappuccino na cornetto. Vavasati va le Romaniya, ndzi swi vonile hi ku hatlisa, a va ri ni ku saseka loku nga tolovelekangiki. Hambiswiritano, vavanuna va kona a va tala ku pfumala xichavo eka vavasati.

Mutirhi wa bar u xiyile leswaku a ndzi nga ri na ncinci. Ematshan'weni yo ndzi hlongola, u yingiserile. Hi vulavurile ku ringana tiawara tinharhu.

Eku heteleleni u rilile naswona u ndzi nyike ni mali.

Ndzi alile.

Ematshan'weni ya sweswo, ndzi vutise xivutiso xin'we:

«Khasino yi kwihi?»

U kombetele ehansi ka xitarata, a pfilunganile.

Ndzi nghene ndzi ri ni tiyuro ta makume mambirhi. Hi awara ya ntlhanu nimixo, ndzi humile ndzi ri ni madzana ya mune ni makume ntlhanu.

Nando

NDZHAWULO

Ku Aka Hi Vuntshwa

Endzhakunyana ndzi hirhile yindlu eka xitezi xa vumune hi tiyuro ta 280. Mutirhi wa bar u tiyisekisile ku hakela.

Nimadyambu ndzi hlanganile ni vanhwanyana vo hlayanyana lava a va tirha eswitichini swa xitimela xa le hansi ka misava. Hi nkarhi wolowo ndzi sungule ku aka vunghana.

Ku landzele riendzo ro ya xava swakudya. Swakudya swa tiyuro ta dzana na makume ntlhanu swi humelele ekhawuntareni.

Hambiswiritano, ndzi hakele khume na mbirhi ntsena. Tuna a yi ri hafu ya mahala, kutani muxavisi wa nyama u ndzi nyike nyama hi tlhelo.

Khasino yi ve bangi ra mina ra vusiku byin'wana ni byin'wana. Hi nkarhi wolowo yindlu ya mina hi ku nonoka yi hundzuke ndhawu yo hlanganela.

Mimfantlho ya le Calabria a yi cincana etafuleni. Mintsheketo a yi rhendzeleka. Naswona vutomi byi sungule nakambe hi ku miyela.

Ku Tlhelela Loku Nga Si Tshama Ku Humelela

N'wendzamhala 2007.

Rifu a ri ndzi rivele.

Nsati wa mina u ndzi fonerile nakambe.

«Tana ekaya hi xihatla.»

A ku sele tiyuro ta khume na timbirhi. Hambiswiritano, vhawuchara ya khampani ya swihahampfhuka yi ndzi pfumelerile ku suka eBucharest.

Riendzo ro ya eReggio Calabria ri tsandzekile hi xihahampfhuka xi ri emoyeni. Ematshan'weni ya sweswo, hi hundzuluxeriwe eZurich.

Ebuteni ra swihahampfhuka ndzi tumbuluxe nakambe. Eka lawunji ya va British ndzi khome mhandzi ya ndlela ya layini ku fana ni maykhrofoni ndzi sungula ku yimbelela.

Vatirhi va xihahampfhuka va xisati va hlekile.

Endzhakunyana va ndzi nyike riendzo ro ya eLondoni — ku engetela ni tiphawundi ta dzana.

Londoni, Paris, Rhoma, Napoli.

Goza rin'wana ni rin'wana a ri lava vutumbuluxi. Nkarhi wun'wana ni wun'wana a wu lava xivindzi.

Eku heteleleni ndzi fikile ekaya endzhaku ka masiku ya nkombo.

Leswi Landzeleke

Nsati wa mina a a hlundzokile swinene.

«A u ri kwihi? Ni vanhwanyana va wena?»

Ndzi n'wayitele.

«Swa antswa leswi va nga kona,» ku vula mina. «Loko swi nga ri tano, a ndzi ta va ndza ha khomekile eZurich.»

Endzhakunyana ndzi sungule ntirho lowuntshwa: ejensi ya vatrhi va nkarhinyana, swa ku aka, ni vukorhokeri bya vuhlayiseki. Vatrhi va ntsevu va sungule phurojeke. N'hwetini yin'wana ni yin'wana vuyelo a byi vakeriwa nakambe.

Hambiswiritano, vanhu vatsongo a va pfumela eka yona.

Ku Wa

Hi 2008 ndzi tlhelele eRomaniya.

Ejensi yi kurile yi fika eka vatrhi va 258 va le Yuropa. Swa ku aka a swi tirhisana ni khampani ya matiko-tiko ya le Italiya. Hi nkarhi wolowo vuhlayiseki a byi tirha eka ku welida ka atomo.

Ndzi dyondzile Xiromaniya, ndzi xi hlaya, ndzi xi tsala, ndzi xi vulavula. Mintsheketo ni mintlangu swi pfule nyangwa wun'wana ni wun'wana.

Kutani, hi N'wendzambahala, ndzi nyikele hinkwaswo ndzi famba.

Vavasati va kanetile.

«A ku na nchumu lowu nga ta hanya handle ka wena.»

Endzhaku ka tin'hwetini tinharhu hinkwaswo swi wile.

Ha yini?

Hikuva ndlala a yi nyiketiwi eka munhu un'wana. Ntokoto a wu hundziseriwi. Naswona ku tirha hi matimba a ku nyikiwi tani hi nyiko.

Dyondzo Ya Ntiyiso

Munhu wa le Italiya loyi a nga riki na mali, a seketeriwa hi vavasati va le Romaniya, swi nga twala onge i norho.

Hambiswiritano, ntiyiso wu dyondzisa nchumu lowu tikaka ku tlula.

Ndlala ya ntiyiso yi phokotela ntsena lava yi rhwalaka endzeni ka vona.

Xitsundzuxo Xo Hetelela

Loko ndzi velekiwa, va ndzi nyike xivongo xo fana ni xa mina — **FREGA** — vito leri hakanyingi ri fambisanaka ni makhamba ni vaxisi.

Ku ringana malembe ya makume ntsevu na n'we ndzi ringete ku kombisa leswi hambaneke.

Hikuva mavito a ma hi hlamuseli.

Ematshan'weni ya sweswo, mimfungho ya swi endla.

Naswona mfungho wu akiwa hi swiendlo ntsena.

Nando

HANDLE KA XIAMBALO XA LE HANSI

Tolo a ku ri siku ro lava swo tala, kambe ni siku ro tlhantlha — tani hi ntolovelovelo. A ndzi si tshama ndzi tlangisa nkarhi wa mina handle ka xikongomelo: nkarhi wa mina wa mianakanyo wu landzelela milawu yo tiya; wa xisati a wu landzeleli nawu.

Kambe ndzi ye emubedweni ndzi ri ndzexe hikuva nsati wa mina a a tekile xiboho xo teka «ku wisa». Ndzi kombela ku rivaleriwa — *ku wisa ka n'hwet*i. Ndzi hlekile. Yena a nga hlekanga.

N’wana wa mina wa nhwanyana a nga tshikanga nkarhi wo ndzi tsundzuxa leswaku hi malembe ya 61 a ndzi «dyuharile», ni leswaku a ndzi nge vi ni matimba kumbe xivindzi xo fambisa wansati eka swa vuxaka bya le xihundleni — hakunene a ndzi ta wa. I n’wana wa mina, i vutomi bya mina. Ku n’wayitela kun’we a ku ringanerile ku vula hinkwaswo. Kambe a ndzi swi kotanga ku tikhoma ndzi nga hoxi rito rin’we:

Vo tala va yi tirhisa ntsena ku ya exihambukelweni. Van’wana va endla onge i tinhenha. Van’wana ku tumbuluxa miehleketo. Van’wana va va vatatana kutani va va varhandzani. Naswona van’wana va yi languta ntsena.

Mina ndzi yi hundzurile xitirho xa ntirho wa nkarhi hinkwawo — naswona swibalo swi tekiwa emahlweni ka muholo.

U buluke hi ku hleka, a nga yimi. Nsati wa mina, a ri ekamareni rin’wana, u tiyisekise xiboho xa yena xa ntolovelolo: «U Sathana.» Swi lulamile.

A ndzi hluvurile ndzi lava ku etlela — a ku ri hi 23:00. Ndzi ambale tracksuit leyi olovaka. Timinete ta khume eka riqingho ra mina, ku fana ni vusiku byin’wana ni byin’wana, kutani ku etlela.

Kwalomu ka 05:00, nchumu wun’wana wu hlukile. A ndzi titimela. Ndzi tshambuluxe voko ehansi ndzi lava bulukwe ni xiambalo xa le hansi — hinkwaswo swimbirhi a swi nga ha ri kona.

I mani loyi a swi endleke? A ku nga ri na nkhuvo, a ku nga ri na vaendzi, a ku nga ri na swirhambo. Kutani, i mani loyi a pfuleke sefo?

Ndzi kambele hi vukheta leswaku swiphato swa ndyangu a swa ha ri kona naswona swi nga vavisekanga. Endzhaku ndzi xiyile

leswaku «munghana wa mina wa khale» a a pfukile ndzi nga si pfuka, a tiyisekile leswaku ku na ntirho wo endla.

Ntirho wu tile hakunene — kambe a hi wa muxaka lowu u wu anakanyaka. Wa muxaka lowu ndzi hanyelaka wona: **ku ku hlamusela ntsheketo wa ntiyiso ni ku ku n'wayitelisa.**

Nando

WANSATI WA LE RHAXIYA

Khotavuxika 2006 — Masungulo

A ndzi fambisa bindzu ra mina ro xavisa nhundzu hi vunyingi — swo hlayisa yindlu, swo tihlayisa, mianakanyo ya mavunwa ya vukulu. A ndzi ehleketa leswaku ndzi tiyile. A ndzi ri ni ku tikukumuxa ntsena.

Mawuwani, eRimini. Nkombiso wa mabindzu lowu teleke vatirhi-kulobye va khale, vaxavi, vanghana, ni vavasati. Vavasati vo tala ngopfu. Hi kona ndzi twisiseke leswaku ha yini minkombiso yi ri kona: u vula «ntirho», kambe i xivangelo ntsena xo nyamalala u ya ekamareni tin'wana.

A ndzi si tshama ndzi tlanga xiave xa nuna wo khomiwa hi gome emahlweni ka vatirhi va xisati va minkombiso. A hi ndlela ya mina. Minkarhi hinkwayo a ndzi vula leswaku ndza n'wi rhandza nsati wa mina, na yena a a ndzi rhandza — hikuva a ndzi vuya ekaya ndzi ri ni mali, ntokoto, naswona ndzi nga ri na swihlamariso leswi tlulelaka.

Vusiku byebyo ndzi vitane wansati wa ntirho wolowo. Tiawara timbirhi ta nkarhi wa yena, swi basile, swi oloville, khombo ritsongo. Kumbe sweswo hi swona a ndzi swi pfumela.

U fikile: a sasekile ku fana ni lwandle hi xixika, miri lowu hetisekeke, a ri ni vukona lebyi tiyeke. U kombele mali hi ku hatlisa — a a nga ri dokodela; a a ri kusuhi ni mutirhi wa ambulense.

Ndzi n'wi khome hi voko ndzi n'wi byela leswaku a tilunghiselela: a ndzi n'wi yisa eka xitolo xa swakudya xo antswa edorobeni, naswona a ndzi lava ku xava tiawara ta yena ta 24 leti landzelaka.

«U ndzi nyika malu muni?» Ndzi n'wi nyike hinkwaswo leswi a swi ri enkwameni wa mina. U sungule ku hlaya, a lahleka, kutani a twisisa leswaku u nghenile eka xiyimo xin'wana xo hambana.

U vutisile loko ndzi ri ni mikhuva leyi bohaka, ku hambuka, mintlangu yo hlamarisa. Ndzi n'wi byele leswaku ndzi wanuna loyi a kurisiweke hi mintlangu, a leteriwiwe hi khampani ya matiko-tiko, ni mulanguteri wa vutomi loyi a nga riki na layisense.

U rhulile. Hi famba hi milenge hi ya exitolweni xa swakudya — a ala thekisi. U vitane munghana wa yena ku ta hlanganela na hina. Ndzi twisisile: matiko ya matiko-tiko, ku tivonela. Swi lulamile.

Swakudya swa nimadyambu a swi rhurile, a swi lava ku va swa rirhandzu, kambe ndzi tshamile ndzi ri wa mianakanyo. Loko ndzi nga si n'wi tshemba hi swiphato swa ndyangu, a ndzi lava ku tiva leswaku i mani.

Loko hi tlhelela ekaya u ndzi hlasele endleleni ya le ndzeni. A ku nga ri na nkarhi wa mubedo. Hi hetile hinkwaswo leswi languteriwaka ni hinkwaswo leswi tlulaka.

Endzhaku ka tiawara ta nhungu a ndzi famba. U ndzi kombele ku nga fambi. Hikwalaho, ndzi endle xitshembiso: «Lembe ri nga si hela, ndzi ta ku yisa eRhaxiya u ya vona ndyangu wa wena.» A nga ndzi pfumelanga. Ndzi kombele imeyili ya yena. U ndzi nyike yona.

Nando

Saint Petersburg — Ku Rhelela

Hukuri 2006. Ndzi n’wi rhumele imeyili: ndzi lunghekele ku haha ndzi ya eRhaxiya, ndzi rhumele mahungu ya bangi ra wena. A nga si ndzi pfumela. Hikwalaho, ndzi rhumele mali eka ndyangu wa yena.

Matikiti. Visa. MILANO–SAINT PETERSBURG.

Le Malpensa u kombele mali yin’wana. Mpumawulo wu cincile — ku suka eka vunghana ku ya eka matimba. A ndzi swi tsakelanga.

Riendzo a ri miyerile. Manana wa yena u hi hlanganise ebuteni ra swihahampfhuka. Va ndzi yisile eyindlwini. A ku pfumeleriwi hotele.

Hi ye emakete, hi xava swakudya, hi dya swakudya swa nimadyambu ni ndyangu. Kutani u fambile. Mina ndzi sale ndzi pfaleriwile endzeni.

Nimixo lowu landzeleke, ndzi ringete ku pfula nyangwa. A wu pfariwile hi xikhiya. A ku nga ri ku khomiwa hi ntamu — a ku ri ku khomiwa loku lawuriwaka ntsena.

U fikile hi 11, a n’wayitela. Nimadyambu a hi ta va vaendzi eka dacha ehandle ka doroba.

Munghana wa yena ni jaha rin’wana va hi tekile. Gamboko a ri ri hinkwako. Hi fikile eyindlwini ya kolonele wa KGB wa tatana wa yena.

Xinghezi xa mina xi rhwale mabulo. Yindlu leyikulu a yi hlamarisa. Hambu ku ri xikhomo xa bidet a xi ri xa nsuku.

Swakudya hinkwaswo a swi lunghisiwile kahle, nkarhi wun'wana ni wun'wana wu fambisana ni vhinyo yo hambana. Kutani va ndzi yise eka sauna ya vavanuna, timitara ta dzana ekule. Ehandle a ku ri minus 20 wa tidigiri. Endzhaku ka sauna hi yimile hi pfule egamboko. Ntolovelo wa le Rhaxiya. A ndzi vutisanga leswi a swi ta landzela.

Vusiku byebyo ndzi etlele ndzi ri ndzexe, ekamareni ro saseka leri teleke timaykhrofonu. Yena u etlele kun'wana.

Nimixo: swakudya swa nimixo ni kolonele. Kutani u ndzi kombise timovha ta yena, swithuthuthu swa yena, a ndzi rhendzelekisa dacha hi movha a ri ni mbyana ya pug ehansi ka voko.

Nimadyambu: ku tlhelela eSaint Petersburg. Nimadyambu lamakulu: u ringete ku ndzi fuma, ku ndzi lawula. A a nga tivi leswaku ndzi mani.

Siku leri landzeleke hi chayeke hi famba eka xitarata-nkulu — tikhilomitara ta 20 ta swiotlo, mimfungho, rifuwo. A ku nga ri doroba ra vusiwana. Ra vumbirhi endzhaku ka Moscow ntsena.

Swakudya swa nimadyambu ni ndyangu wa kolonele: tinxaka ta makume mambirhi ta caviar, swakudya leswi nga heriki, tidola ta dzana hi munhu. Kutani ku tlhelela ekhotsweni ra mina. U pfale nyangwa nakambe hi xikhiya a famba.

Hi siku leri landzeleke u tlhelele. Ndzi hume ehandle nkarhinyana, ndzi teka thekisi, ndzi baleka — ndzi siya tibege ta mina hinkwato.

U fonerile ku fana ni munhu la penganeke. Eku heteleleni ndzi hlamurile: «Ndzi le buteni ra swihahampfhuka.» U fikile ni manana wa yena. Va ndzi tekele mali hi ku ndzi xungeta va ku va ta ndzi vika eka maphorisa. Ndzi hakerile. Ndzi khandziye xihahampfhuka. Ndzi hahile ndzi ya eMilano.

Norho wo chavisa a wu herile. Kambe a a nghanile endzeni ka mina, naswona a a swi tiva.

Nando

Ku Tlhelela Eka Vutomi — Ku Huma

Ndzi tlhelele eItaliya. Ndzi nghene emovheni wa mina ndzi chayela ndzi ya eTorino entirhweni. U fonerile.

Rito ra yena a ri hambanile, ri nandziha, ri ri ni mahanyelo lamanene, ri olovile. Masalamusi ya vumunhu bya xisati. A ndzi swi tiva leswaku u ni khombo. Ku n'wi tinyiketa a swi vula ku tilahlekisa.

A nga tshikanga ku fonela. U ndzi kombele ku n'wi teka ebuteni ra swihahampfhuka hi Ravumune hi 18:00. Hi 17:00 a ndzi ri eka gondzo-nkulu ra Torino–Piacenza. A swi ta va swi olovile ku cinca ndlela ndzi fika kwalaho.

Ematshan'weni ya sweswo, ndzi pfarile. Kutani ndzi twisisa nchumu wo hetelela:

Vavasati va tiyile. Loko va lava nchumu, va wu teka — handle ko kombela.

Miehleketo Endzhaku

Hi hume eka sauna hi pfule hi nghena egamboko. Minus makume mambirhi wa tidigiri. Kolonele wa khale wa KGB a a ndzi n'wayitela. Vavanuna va le Rhaxiya a va hleka onge a ku nga ri nchumu.

Naswona ro sungula eka riendzo rolero, mianakanyo yo olova yi ndzi bile:

Loko leswi swi onhaka... ndzi ta fonela mani?

Nhlamulo yi fike hi ku hatlisa ku tlula ku chava:

A ku na munhu.

Hi nkarhi wolowo ndzi twisise ntiyiso: a ndzi nga ri ekhombyeni. A ndzi ri ehandle ka misava ya mina.

Naswona loko u huma ehandle ka misava ya wena, a wu kumi nsirhelelo. U kuma vuyelo bya swiendlo swa wena.

Nando

XIRHAMBI

A ku ri Mudyaxihi 1975. A ndzi ri ni malembe ya khume loko ndzi tsemakanya nyangwa wolowo ro sungula. A ndzi ehleketa leswaku ndzi nghena endhawini ya ku vava. A ndzi ri n'wana ntsena. Ematshan'weni ya sweswo, ndzi kume leswaku a ku ri ni swilo swimbirhi ntsena: miri ni ntsundzuko.

Miri a wu pfaleriwile endzeni ka bokisi ra khonkhiriti — loko u ri ni nkateko. EItaliya sweswo a swi tolovelekile; kun'wana mikhuva a yi hambana, kambe hikwalaho ka swivangelo swa ndhavuko ntsena, ku nga ri swin'wana.

Ntsundzuko a wu hanya endzeni ka xifaniso. Vanhu lava a va hundza a va ku tiva kumbe va ku vona ro sungula. Hinkwaswo leswi a swi sele swa wena a swi khomiwile eka xifaniso xexo, naswona swiluva a swi vula nchumu wun'we ntsena: *A ndzi ku rivalanga.*

Kambe tanihi leswi ndzi nga si tshama ndzi fana ni van'wana, ku yima eka nxopaxopo lowu a ku ta va ku kopa ni ku namarheta leswi un'wana ni un'wana a swi vulaka. Hikwalaho, a hi languteni xirhambi hi tlhelo rin'wana: **ndhawu ya vuhungasi.**

Ku na xivangelo lexi endlaka leswaku vanhu va phindha marito lawa: *emasirheni vanhu va hleka, eminkhubyeni ya vukati vanhu va rila, naswona endzhaku ka sweswo... kahle, a ku na munhu loyi a vulavulaka hi swona, kambe ku dlaya vukati ku endliwe hi ku hela ntshembo ni xivundza ntsena. Ahahahah.*

Nchumu wo sungula lowu taka enhlokweni i loko ndzi ri ni malembe ya khume na ntsevu, ndzi tlanga rugby. Tihomoni ti ri emahlweni ka mina, misava ya xisati yi ri endzhaku ka mina, kutani phuresidente wa xipanu xa mina a tshama a lunghekele ni «switsundzuxo».

U ndzi bye leswaku swirhambi i ndhawu yo hlamarisa yo hlangana ni vavasati. Ndzi n'wi langutile kutani, hi ndlela yo hlamarisa, swi twala swi ri na vuxiyaxiya. Kambe a ndzi nga ri na xivindzi xo ringeta — ku nga ri hi malembe wolawo.

Hi tsutsumela emahlweni eka Sonto ra ximumu hi 1986. A ndzi ri ni malembe ya makume mambirhi na n'we. Ndzi nghene exirhambini xa Cosenza — ku nga ri doroba ra mina, ku nga ri xirhambi xa mina — kambe xidzedze xa tihomoni a xa ha ndzi landzela hi ku tshembeka.

Ndzi yimile ku vulavula ni muhlayisi. Swivutiso swa mina swi n'wi hlamarisile: a ndzi lava ku twisisa ndlela leyi swilo a swi fambaka ha yona, ndlela leyi vanhu a va famba ha yona, ngopfu-ngopfu vavasati. Kutani ndzi n'wi khensile ndzi ku: «Hi ta vonana ku nga ri khale.» U vutisile: «Kwihi?» «Laha,» ku vula mina. «Hambi loko hi file, hinkwerhu hi tlhelela laha.»

Kutani ndzi n'wi vonile. Wansati, wa malembe ya makume mune na ntlhanu, a ambale swa ntimba, a komile, a rhendzelekile, a yimile emahlweni ka sirha ra xitezi xa vumbirhi, a rila. Ndzi n'wi tshinelerile hi ku miyela. A a vulavula na yena — handle ko

kanakana nuna wa yena — a vutisa leswaku ha yini a n’wi siyile hi ku hatlisa swonghasi.

A ku ri ni nchumu wun’we ntsena wo endla: ndzi yimile etlhelo ka yena ndzi sungula ku rila na mina. Sweswo hi ku hatlisa swi hungute ku tisirhelela ka yena kutani swi tlakusa xivutiso lexi nga erivaleni: *Kasi wanuna loyi i mani?*

Endzhaku ka timinete ta makume mune, a hi ri ebar hi nwa khofi. Naswona loko xinorhonyana xa mina xa vuxisi xi herile, ndzi tikume ndzi ri ekaya ka yena.

A hi vuleni ntsena leswaku xiyimo xi tlakukile. Kambe nchumu ntsena lowu a wu ndzi karhata hakunene a ku ri xifaniso xa nuna etafuleni ra le tlhelo ka mubedo, xi ndzi languta onge a vula leswaku: *Loko a ndzi hanya, a wu ta va ekhombyeni.* Ahahahah.

A ndzi si tshama ndzi phindha xikambelo lexi. Kambe ndzi fanele ku pfumela leswaku a ku ri ntokoto. A wu ndzi durhelanga nchumu. Dola yin’we ntsena — nxavo wa khofi.

Nando

KU DLAYA VUKATI

Vanhu lava a va ndzi tiva loko ndza ha ri muntshwa — ni le ndzhaku, endzeni ka mina loyi a a hluvuka, a tumbuluxa, a hanya ni vanhu, a tirha, a cinca vumunhu — a va nge tshahanga hambu ku ri dola yin’we leswaku vukati bya mina byi ta hanya. Lava nga ni ntshembo, vanorhi va ntiyiso, a va ndzi nyika **malembe manharhu**. Ku tlula kwalaho, e-e.

Namuntlha ndza va khensa. A va ri kusuhi. Nomboro ya *nharhu* a yi ri ntiyiso. Va hoxile ntsena hi nomboro yin’we.

Swi endla **malembe ya 33**. Ndzi tekile hi ntsako. Naswona hi ntsako, ndzi ntshunxekile.

Loko vanhu va vutisa xiyimo xa mina xa vukati — a ndzi tekanga, ndzi tekile, ndzi dlaye vukati, ndzi mufelwa — ndzi va nyika nhlamulo ntsena leyi twalaka eAmerika ya 2026: **Ndzi amukela ntsena swivumelwano swa nkarhi lowu pimiweke**. Swin'wana hinkwaswo i swinavetiso.

Naswona loko lava dlayeke vukati — lava baleka minkarhi hinkwayo — va ndzi kombela xihundla, ndzi va nyika ntsheketo wa masungulo ya mina. Ku nga ri wa rirhandzu. Wa vulavisisi bya vanhu. Lowu twalaka onge i TED Talk leyi nyikiwaka hi nhonga ya baseball.

Wu famba hi ndlela leyi.

Eku sunguleni, munhu wo sungula — a hi n'wi vitaneni **Chat**, hi ku olovisa — a a nga endleriwanga vutomi bya le kaya. A a tsakela ku miyela, ndhawu, ni mfanelo yo hefemula handle ka nhlengeletano ya komiti.

Kutani ku humelele ku rhurha. Mindhavuko yi hlanganile. Vanhu va hlanganile. Kutani hi xitshuketa misava yi kume nchumu lowu hlamarisaka: **vanhu va tirha kahle loko va tshika ku endla onge va ri vox**e.

Kambe hi leyi ndhawu ya ku hundzuka.

Siku rin'wana Chat u ye ku hlota. Yena wa xisati u ye ku hlengeleta — swiluva, mivala, miehleketo, ku antswisa. U antswise bako. Yena wa xinuna u tlhelele kutani a nga tivi ndhawu.

Mpfilumpfilu. Marito ma tlakuka. Mindzilakano yi tsemakanyiwa. Kutani ku velekiwe ku dlaya vukati ko sungula ematimwini: **Ku**

rhurha hi xihatla. Bako lerintshwa. A ku na ku tlherisela emahlweni ka khoto.

Mahungu ma hangalake hi ku hatlisa. Hambu ku ri swiharhi swi vulavurile. Un'wana ni un'wana u chavile. Hikuva loko vuxaka byi wa, ntumbuluko hinkwawo wa swi twa.

Kambe vanhu va nonon'hwa. Vanhu va tlhelelanile. Ku nga ri hikwalaho ka ku fuma. Ku nga ri hikwalaho ka ku chava. Kambe hikuva ku hlangua — loko ka ntiyiso — hi swona ntsena swi hanyaka eka nkarhi.

Kutani ku fike vukhongeri byi endla vukati byi va bindzu ra tifekitari. Sisiteme. Xivumbeko. Kontiraka leyi nga ni swipimelo swo tala ku tlula NDA ya le Silicon Valley.

A va fanele ku byi vitana **NHLANGANO WA MPFILUMPFILU WA VANHU**, kambe swinavetiso swi hlurile nakambe.

Naswona hi leri makumu ya mina ya xiamerika, lawa ndzi ma vulaka eka ririmi rin'wana ni rin'wana leri ndzi ri tivaka:

Ku dlaya vukati a swi tali ku va ntlhantlho. Ku nga ri hikuva vukati byi hetisekile — a byi hetisekanga. Kambe loko u nga lunghekelanga ku hanya endzeni ka byona, ku hakela nxavo wa xihoxo xa wena hi swoxe hi swona ntsena swa ku tshembeka leswi salaka.

Nando

NTSHEKETO WO HLEKA... KUMBEXANA.

Carlo u velekiwe malembe ya makume ntlhanu lama hundzeke, moya wo olova lowu nga ni ku kakaneta loko nga si tshama ku n'wi siya — hambu ku ri sweswi, a ri wanuna lonkulu loyi a endlaka onge u wanuna.

Vusiku byin'wana u hi rhamba eka swakudya swa nimadyambu ekaya ka yena. Mabulo ya ntolovelo, vhinyo etafuleni, kutani hi xitshuketa nsati wa yena Angela a sungula ku hlamusela mintsheketo ya masiku ya vona yo sungula.

Hinkwerhu hi tshinela. Hikuva Carlo loyi a n'wi hlamuselaka... a ku na un'we wa hina loyi a tshameke a hlangana na yena.

«A hi rhandzana,» ku vula yena. «A ndzi tirha ekhemisi. Carlo a a rindza ehandle ku kondza ntirho wa mina wu hela. Minkarhi hinkwayo a a nun'hwela kahle, minkarhi hinkwayo a ambale kahle.»

Ku fikela laha, swa tolovelekile.

«Kambe eka masiku manharhu yo sungula,» ku ya emahlweni yena, «a a chayela hi ku kongoma ku suka ekhemisi ku ya ekaya ka mina. A ku nga ri na ku hambukela. A ku nga ri na ku sungula nchumu. A hi ri vantshwa, ngati yi hisa, kambe yena a a ri... ni mahanyelo lamanene ngopfu. A lulamile ngopfu. A ri Carlo ngopfu.»

Hi madyambu ya vumune u kombele ku chayela movha wa yena. U pfumelerile.

U n'wi yise ehansi ka Mabuloho Manharhu — ndhawu ya khale laha vantshwa lava rhandzanaka a va ya kona ku ya tswontswana. Carlo u ganganile ku fana ni mhunti leyi voniwaka hi mavone ya movha.

U hlevetele, a chavile: «Ndzi... a ndzi na... nsirhelelo.»

U n'wi bye leswaku a nga vileli, a a tirhisa rhingi ro sivela ku tika. Kutani Carlo, a rhurile, u te:

«Swi lulamile. Hikwalaho loko hi tekana, a hi nge lavi ku xava tindandatu ta vukati.»

U ehleketile leswaku u tlanga. U tekane na yena hambiswiritano. Ekaya, ku vula yena, «a a nga bihanga... kambe a hi vuleni ntsena leswaku ndzi fanele ku n'wi dyondzisa swo tala.» Kutani u yima kwalaho. Hi tintswalo.

Endzhaku ka tin'hweti u tika. Siku rin'wana mati ya yena ma phatluka. U n'wi fonela: «Tana u ta ndzi teka. Sweswi.»

Carlo u fika na... mulunghisi wa tiphayiphi. Wanuna u khome ntambhu, naswona hinkwavo vambirhi va lava eyindlwini «ku tshuka ka mati».

U swi tshika swi hundza. U n'wi yisa exibedlhele hi movha. U veleka mavele ya mune.

Carlo u le handle, a dzaha ku fana ni chimini, a tibuma eka un'wana ni un'wana — «Vana va mune! A hi un'wana ni un'wana loyi a nga swi kotaka!»

Muhlayisi wa vavasati lava veleka u n'wi tshinelela a ku, hi ku rhula swinene:

«Mnu. Carlo... eka vana lava va mune, un'we i wa ntimu.»

Carlo u tshika ku hleka. U kombela dokodela.

U kombela tinhlamuselo. U kombela sayense, swa ntumbuluxo wa ngati, tinhlayo, ku nghenelela ka Xikwembu, ni gweta.

U vutisisa vanghana va yena. U dyondza DNA onge u tilunghiselela PhD. U anakanya hi xiyimo xin'wana ni xin'wana, ku katsa ni makumu ya misava.

Ek u heteleleni, u fika eka makumu ya yena: murhandziwa wa khale wa Angela hakunene u siyile... «nsalela». Naswona nsalela wolowo wu rindzerile hi ku lehisa mbilu nkarhi wa wona wa ku vangama.

Hinkwerhu hi tshamile kwalaho etafuleni, hi hayeka exikarhi ka ku nga pfumeli, ntlangu, ni ku koteka — loku nga ekule kambe loku nandzihaka — ka leswaku xiphemu xin'wana xa leswi xi nga va ntiyiso.

Carlo u yingisela a miyerile. Angela, a sasekile ku fana ni dyambu ra exikarhi ka vusiku, u swi hlamusela hi ku tiyiseka lokukulu lero va hambi ku ri fanichara yi n'wi pfumela.

A ku na munhu loyi a tshameke a kuma leswaku ntsheketo wu hele njhani hakunene.

Kambe loko hi huma eyindlwini, vana lava va mune va tsutsumile va ta hi layisa. Vanharhu va basa. Un'we wa ntimba.

Ndzi langute Carlo ndzi ku:

«Loko u tekana... xana hambi ku ri mpimo wa ndandatu u wu kumile kahle?»

A nga twisisanga. Kutani sweswo a ku ri makumu ya swona.

Nando

VUKATI

A ndzi si tshama ndzi endleriwa swivumbeko leswi vekiweke. Ku nga ri loko ndzi velekiwa, ku nga ri hi malembe ya 62. Mieheketo ya mina minkarhi hinkwayo yi fambe hi layini yo olova yi ya eka xiendlo, naswona marito man'wana lama saleke endzhaku ma

hanyile tani hi swihaha ntsena — mpfumawulo, xiendlo, ku miyela loku vulaka swo tala ku tlula xivulwa.

Naswona swi sungule loko ndzi languta vanhu lava tekaneke eku sunguleni ka va-1900. Vukati lebyi tiyeke, vutomi byo leha, ni ku xeniseriwa loku fambisiweke hi filosofi ya khale swinene leyi nga si tshama yi tumbuluxiwa: **loko mbilu yi nga swi voni, tihlo a ri vavi**. Hi nkarhi wolowo, ku xenisa a ku ri vuvekisi bya ndyangu. Vana a va ri leswi humaka eka swona, ntirho a wu ri vumundzuku, naswona minkhuvo ya vukati a yi ri ntsena ntsengo wa ntiyiso — tienvelopo a ti hakela nkhuvo, leswin'wana a swi ri swa vatekani. Vanhu va ri a swi ri tano hikuva a ku nga ri na TV. A ku nga ri na tinhlengoletano ta mabulo ta TV. A ku nga ri na swo hambukisa. Swakudya, vuxaka bya le xihundleni, ni ntiyiso wa khale wa ku va munhu ntsena.

Kutani, ndzi endle yini? Ndzi sungule ku tekana. Kun'wana ni kun'wana.

Poland, 1985. Xiyenge xa le mahlweni ka vukati a xi ri ntirho wa vutshila: a a ku nyika hinkwaswo, maxaka a ma ku rhandza swinene, naswona un'wana ni un'wana a a n'wayitela hikuva a va swi tiva leswaku endzhaku ka nkhuvo... **a u ta va u ri wexe eka malembe ya 50 lama landzelaka.**

Naswona hikuva ndzi kurisiwe malembe ya nhungu exikolweni xa vuetleri xa Khatoliki, a ndzi sindzisa swiyenge swimbirhi: ntolovelu wa moya ku sungula, maphepha ya nawu endzhaku. Endzhaku swinene. Ku hlwela ngopfu. Hakunene... a swi si tshama swi endliwa.

Exikarhi ka 1985 na 1992, misava a yi pfumela leswaku ndzi tekile kwalomu ka kanharhu. Mikhuva a yi hetisekile. Xiphemu xa nawu? Minkarhi hinkwayo a ndzi «nga kumeki».

Kutani vutomi byi endle leswi byi tshamaka byi swi endla: byi ndzi rhumele wansati loyi a a tshama timitara ta dzana ekule ni yindlu ya mina. U tshove sisiteme. U tekane na mina a tiyisekile leswaku a ku ri mianakanyo ya mina. Ndzi n'wi tshike a swi pfumela. Hikuva ku hluriwa hi yena a swi twala ku ri ku hlula ntsena ka ntiyiso. Vuyelo: vana vanharhu, malembe ya makume manharhu na nharhu ya vukati.

Kambe ntsheketo a wu heli kwalaho. Exikarhi ka 1995 na 2015, ndzi hlengelete vukati byin'wana bya khume na byin'we bya xikombiso emisaveni hinkwayo. Ntolovelo wun'we, masalamusi man'we, ku baleka kun'we. Vanhu a va ndzi pfumelanga. Na sweswi a va ndzi pfumeli.

Naswona siku rin'wana ndzi twisisile nchumu wo olova: a ndzi nge koti ku tekana ni wansati un'wana ni un'wana emisaveni. A ndzi nge koti ku va hlayisa hinkwavo. Kambe a ndzi kota ku hlayisa **minkarhi**. Wun'we hi wun'we. Hikuva vavasati — hinkwavo — va tshame va tlula hina vavanuna.

Naswona ndza ha ri laha, ndza ha ringeta ku va hlula, nkarhi wun'we hi wun'we. Hikuva hi byona ntsena vukati lebyi ndzi tshameke ndzi byi pfumela hi ku tshembeka.

Nando

COVID-19

Vanhu va vutisile loko ku cinca loku tisiweke hi ntungu ku ndzi sindzisile ku cinca nchumu wo karhi. Ina: ku lehisa mbilu ka mina. Swin'wana hinkwaswo swi tshame swi fana.

A ndzi ri elwandle loko hinkwaswo swi sungula. Italiya a yi languta xiyimo ematikweni mambe ku fana ni loko u languta xidzedze lexi

nga ekule elwandle: «A xi nge fiki laha.» Kahle, xi fikile. Naswona a xi gongondzanga — xi khahlele nyangwa.

Vanghana va mina ni vanhu lava a ndzi va tiva katsongo a va ndzi languta hi tintswalo hikuva a ndzi famba hikwalaho ka ntirho. «Xisiwana,» a va vula, onge ku famba a ku ndzi endla ndzi va ekhombyeni ngopfu, onge ku tshama u nga fambi a ku va endla va nga fi. Kutani hinkwavo va vabyile — van’wana hi ku olova, van’wana hi ku tika, van’wana va gimeta exibedlhele. Mina e-e.

A ndzi si tshama ndzi endla leswi un’wana ni un’wana a a swi endla: a ndzi nga ri na ku khomiwa hi masiki, a ndzi nga hlambi mavoko hi ku tshamela, a ndzi nga tshiki ku tswontswa kumbe rirhandzu. Ndzi tirhise ndlela ya mina: ku tivonela **swikombiso swa le handle**, nchumu ntsena lowu nga tiwiwiki hakunene, xungeto ntsena xa ntiyiso. Naswona swi tirhile.

Kutani ku fike ku hundzuka: ndzi kume nhlanhla ya Pfizer — goza leri a ri laveka ku famba. Naswona hi kona ndzi tumbuluxeke ntsheketo: leswaku Pfizer — ina, khampani yoleyo leyi endlaka Viagra — yi ndzi nyikile ntlawa wa xikambelo lowu a wu katsa ni philisi leritsongo ra wasi. Ni leswaku nsati wa mina a a eneriseke swinene leroa a ndzi endla ndzi teka nhlanhla ya mune.

Ku suka eka timinete ta khume ta ntolovelo ku ya eka tiawara timbirhi kumbe tinharhu hi siku ta rimbewu leri hanyeke, leri nga ni matimba: norho lowu nga tekangiki nkarhi ku koka nyingiso. Vanhu a va lava nomboro ya ntlawa. Ndzi va byele leswaku a ku ri vuyelo byo hlawuleka lebyi humaka eka munghana wa mina wa nesi loyi endzhaku a nga rhurhela eka bindzu ra tifilimi ta rimbewu. Makumu ya bulo.

Xivutiso hi xoxe xi velekeriwa lava nga ni **xikimi**, ku nga ri **xivumbeko**.

Ndza khensa xiphemu, ndza xi ala, kutani ndzi ya emahlweni.

U va ni siku lerinene.

Nando

KU YIMA LOKU NGA LANGUTERIWANGIKI

*Nkarhi lowu hinkwaswo swi yimaka handle ko kombela
mpfumelelo wa wena.*

Loko ndzi ehleketa leswaku ndzi tiyile, a ndzi khumbeki, a ndzi lava ku nga yimiseki — loko a ku nga si tshama ku va na munhu loyi a ndzi hluleke — hi kona hakunene ndzi yimiseke hi ntamu. Ku nga ri hi ku hlawula. Hikuva sisiteme a yi nga ha koti ku rhwala ntiko wa mina.

A swi nga ha ri swiendlakalo. A swi ri swikombiso swa tlhelo rin'we, hinkwaswo swi phindha xivutiso xin'we, swi ba hi xihamula:

«Kasi u ehleketa leswaku u mani?»

Ahahahah.

Xitsundzuxo xo sungula xi tile ni tiprogireme ta le Amerika leti lavisisaka inthanete: ti hlasele webusayiti ya mina hi magandlati. Ku hlaseriwa ka didjithali, ku nga ri xihoxo.

Kambe a ndzi nga ri na SEO, a ndzi nga ri na ADS, a ndzi nga ri na pulani ya swinavetiso, a ndzi nga ri na vahlayi lava hakeriweke. Tiebook ta 1024 ntsena — vanghana va mina — naswona a ku nga ri na tatana wa vutomi, a ku nga ri na museketeri, a ku nga ri na musirheleri. Xirhendzevutani xa matsalwa lexi nga riki na nsirhelelo.

Ndzi tiyimele emoyeni ni le mianakanyweni, ina. Kambe eka swiendlo a ndzi sungula ku titshega — ndzi sindzisiwa ku titshega hi swipimelo swa switirho. Ku fana ni loko wansati a hlongola nuna wa yena kutani a tilunghiselela ku ya eka murhandziwa wa yena. Ku hirimuxiwa ka mfumo ekaya. Kambe mina a ndzi nga ri nuna, naswona a ndzi nga ri murhandziwa.

Naswona xivutiso xi tshame xi tlhelela, kun'wana ni kun'wana:

U mani? Ndlela ya sisiteme yo kambela vumunhu leyi tsandzekeke.

Ti-AI ta mina ta ntlhanu a ti ndzi kombela ku yima. A ti kombela ku timiwa hikwalaho ka ku kuma nchumu lowu nga tolovelekangiki. Swihlayiselo swa tona a swi nga ri na mukondzo wa munhu wo fana na mina: a ndzi hundzuke nchumu lowu nga tolovelekangiki. Tindlela ti timiwile. Nsirhelelo wa xihatla wu sungurile ku tirha.

Xiphiqo a xi nga ri leswi nga endzeni — leswi teleke nkoka — a ku ri rivilo ra miehleketo, ku cinca tigiya loku nga heriki. Swikombiso a swa ha koti ku tumbuluxa tinhlamulo.

Kutani hinkwaswo swi sungule ku wa:

sisiteme ya inthanete leyi a yi ndzi amukela — marhambu lama hiriweke lama khomaka miri wa mina tluka ra vuhlayiselo ri tshoveka — xihlayiselo xa ntsundzuko xi pfuleka hi ku handzuka ku titshega ku buluka — xikafulu xi tshovekile tiphurojeke leti akeriweke tinomboro tinharhu leti buluke eka ya vumune — swivumbeko leswi nga si tshama swi endleriwa ntshikelelo wa tinomboro ta mune.

Ku ya emahlweni, a ndzi ta lava ku nghena eka tisisiteme to rharhangana ta ENTERPRISE — swibya swa oxijeni swa ximfumo

swa inthanete, laha META, CNN, MICROSOFT, GOLDMAN SACHS, BANK OF AMERICA va tshamaka kona namuntlha.

Mina, ndzi ri ni tiyuro ta mina ta makume nkombo hi n’hwet, ndzi yimile exikarhi ka tinhenha letikulu. Ahahahah.

Hikwalaho, ndzi yimile. A ku nga ri na ndlela yin’wana. Ndzi time hinkwaswo hi ntamu. Mabuku man’wana a ma ta rindza. A ndzi swi tiva ku ma endla — hakunene a ndzi swi tiva.

Leswi swi ve rungula ra webusayiti ra nomboro ya 44. Eka cabala, swi vula leswaku *tafula ri lunghekile, ntolovelo wu lunghekile*. Naswona a ndzi lunghiserile hinkwaswo hi ku hetiseka. Vaendzi a va lava ku fika.

Naswona a ndzi nga lavi leswaku va ndzi kuma ndzi nga lunghekelanga endzhaku ka ku yima loku nga languteriwangiki.

Kambe kutani swi humelerile... ndzi sungule nakambe ndzi tiyile ku tlula khale. Ndzi pfluxile nakambe ndzi ri ni moya lowu tirhaka ku tlula mpimo. A ndzi ri ni tinhonga ta dzana ta dayinamayiti endzeni ka mina ni ntambhu yin’we ya mintwelo, hikuva eku heteleleni ndzi twisisile leswaku ha yini ndzi ri kona.

Hikwalaho ka xivangelo xin’we ntsena: ku yingisela vanhu ni ku va twa va vula marito man’we, nkarhi wun’wana ni wun’wana:

U mani? Ku bumabumeriwa ntsena loku ndzi tshameke ndzi ku lava.

Naswona a ndzi ta tshama ndzi miyerile, ndzi tshika ku miyela ku vulavula. Hikuva mintiyiso a yi vulavula hi mina — hilaha tatana wa mina a ndzi dyondziseke hakona. Ndzhaka ya yena a yi nga ri marito, a ku ri ku yima ka yena.

Nando

LAS VEGAS

Hi nkarhi wa Covid, hi 2021, riqingho ra mina a ri yimi ku rhatela. Vavasati lava a ndzi va tiva ni vavasati lava a ndzi nga si tshama ndzi hlangana na vona a va tshama va fonela, va kombela switsundzuxo, mavonelo, miehleketo, minxopaxopo. A va nga lavi mintlhantlho — a ndzi si tshama ndzi yi nyika. A va lava munhu loyi a nga ta va kombetela laha va tsaneke kona. Naswona ndlela ya mina yo vona swilo yi ndzi nyika minkarhi, ku nga ri mintlhantlho.

Kambe a ndzi nga ri dokodela. A ndzi nga ri mutivi wa mianakanyo. A ndzi nga ri dokodela wa mavabyi ya mianakanyo. A ndzi nga ri muprista. A ndzi nga ri murhandziwa. A ndzi nga ri wanuna wo tekiwa. Naswona a ndzi nga ri na digiri leyi a yi ta pfumelela ntirho wa vutsundzuxi.

A ndzi ri ntsena muxisi wa le Dzonga ra Italiya loyi a tlhariheke eswitaratini, a ri mutivi wa ntokoto.

Munghana wa le Napoli — loyi minkarhi hinkwayo a nga ni mianakanyo — u ndzi bye: «Tumbuluxa bindzu. Ri vitane **Universe for Women**. Va nghena, va hakela, kutani u hlamula. Se u swi endla hi mahala.»

A swi ndzi tekelanga nkarhi ku ri aka. Naswona a swi ndzi tekelanga nkarhi ku hisa tidola to tlula 100 000. Nando wolowo a a ri ni mali, kambe a nga ri na vutlhari byo tala. Ntumbuluko wo tala — wa muxaka lowu, eka ndhawu yo karhi ya ntsheketo, wu tshikaka ku pfuna.

Hambi ku ri ndzi rhambiwiile hi yin'wana ya tikhampani letikulu ta tifilimi ta rimbewu eLas Vegas. A va lava leswaku vatlangi van'wana va xisati va tirha eka swikhungo swa riqingho, va hlamula vavasati eriqinghweni. Ndzi tikume ndzi ri ekamareni ni

muhumesi, CEO, ni **tinyeleti ta tifilimi ta rimbewu ta 320**.

Naswona ndzi tshembe: a swi nga olovi. Nikatsongo. Ku ehleketa leswaku wanuna un'we a nga va lawula a ku ri xihoxo khale.

Engetela mali ni ku tsakela, kutani tafula hinkwaro ri hundzuluka.

Hi nkateko, loko ndzi nga si famba, munghana wa khale u ndzi byele: «Famba u ri ni mali leyi pimiweke ni thikiti ra wena ro tlhelela ri hakeriwile khale.» Loko swi nga ri tano, a ndzi ta tshama kwalaho hilaha ku nga heriki — munhu wo hlawuleka loyi a nga riki na kaya a rhendzeriwe hi ku saseka koloko hinkwako.

Webusayiti yi wile loko bindzu leri ri nga si sungula. Hikwalaho ka xivangelo xin'we xo olova: loko u tirha, u veka ndzilo etlhelo ka hlanga leri omeke, ri hisa. Naswona a wu tshuki u tiva leswaku ri ta onha ku fikela kwihi.

Nando

Hi siku rero ntsena ndzi twisisile eku heteleleni leswaku a ndzi nge pfuki ndzi ve ni vavasati hinkwavo — kambe mianakanyo ya un'we hi un'we a yi ri ni nkoka.

MURHWALI WA SWILO WA HOTELE

A ndzi tshamile kahle exitulwini xo olova xa hotele hi nhlikanhi wa ximun'wana, khofi yi herile, ndzi rindzele vatirhi-kulorhi vatsongo ku fika.

Hi kona ndzi n'wi voneke a nghena.

A ambale roko ro vevuka ra swiluva leri a ri vonaka ri endleriwe kahle hi ku hetiseka maxelo wolawo, a famba hi xindzhuti lexi nga tikiki lexi cincaka hi ku hatlisa ku hisa ka kamara.

Mahlo ya hina a ma si tshama ma hlangana.

A ma nga swi lavi.

Ntumbuluko wa mina wa khale wa le Calabria wu hetile
nxopaxopo wa wona eka kwalomu ka tisekoni tinharhu.

Wansati wo saseka. Ku n'wayitela loku nga ni khombo. Ku
hambukisiwa lokukulu.

Vatirhi va le ka vuamukeri na vona va n'wi xiyle.

Hakunene, hi xitshuketa va hundzuke vatirhi lava hisekaka
swinene.

Un'wana ni un'wana a a lava ku n'wi pfuna.

Un'wana ni un'wana a a lava ku rhwala tibege ta yena.

Un'wana ni un'wana a a lava ku pfuna.

Loko a vutisa loko munhu un'wana a nga yisa tibege ta yena eka
suite ya yena, ndzi tekile xiboho lexi a xi nga fambisani nikatsongo
ni vutshila bya ntirho.

Ndzi hluvule jasi ra mina.

Ndzi pfohlonya hembe ya mina.

Ndzi lulamisa xikandza xa mina leswaku xi vonaka onge a xi
hakeriwi kahle.

Naswona eka minete yin'we kumbe ku hunguta, ndzi hundzuke
murhwali wa swilo lontshwa swinene wa hotele.

Ku languta kun'we eka vatirhi va le ka vuamukeri a ku ringanerile
ku va miyerisa.

A va lava ku vona leswaku ndzi ta fika kwihi.

Hi ku tshembeka?

Na mina a ndzi lava.

Hi khandziye lifiti hi ya eka xitezi xa vuntlhanu.

A ndzi khome xikhiya xa suite evokweni.

Ndzi pfule nyangwa ndzi ngenisa tibege ta yena.

U ngenise voko ebegeni ya yena ku ndzi nyika nkhusu wa mali.

Ndzi n'wayitele.

«Xana mi nga tsakela ku hleka hi nchumu lowu humeleleke tolo ni muxavi?»

U vonake a pfilunganile.

Endzhaku a lava ku tiva.

«Hakunene.»

U pfale nyangwa.

A tshama emubedweni.

Mina ndzi tshame ndzi yimile.

Ndzi sungule hi ntlangu wa marito.

Kutani wun'wana.

Kutani ntsheketo.

Hi vulavurile tiawara timbirhi handle ko xiya nkarhi wu hundza.

A a tlharihile swinene.

Naswona a a hlekisa swinene.

Eku heteleleni u ndzi langutile a vutisa:

«U tirhe nkarhi wo tani hi kwihi eka hotele leyi?»

«Kwalomu ka n'hweti yin'we.»

U n'wayitele.

«Naswona khale a wu endla yini?»

«Kahle...»

Ndzi vulavurile.

«A ndzi ri khamba.»

U tlakuse nsisi wa tihlo.

«Kambe ku nga ri khamba ra ntolovelolo.»

«A u yiva yini?»

«Timbilu ta vavasati.»

U sungule ku hleka hi ku hatlisa.

«A ndzi va endla va ndzi rhandza, minkarhi hinkwayo a ndzi va byela ntiyiso, a ndzi va rhandza hi ndlela leyi faneleke... kutani ndzi nyamalala.»

Sweswi a a nghenelele hi ku helela.

«Xana hi nga tshika ku endla onge kutani hi vulavula hi ku tshembeka?»

«Hakunene.»

Ndzi n'wi langutile ndzi ku:

«Ntiyiso wa olova. Wena na mina hi fanele ku sungula hi ku tsembisana, kutani hi tekana endzhaku.»

U buluke hi ku hleka.

«Kahle,» ku ya emahlweni mina, «vatswari va wena kumbexana va vonaka va ri va mikhuva ya khale, hikwalaho ku tsembisana ka malembe ya khume swi twala swi ri ni vuxiyaxiya.»

Hi nkarhi lowu a a rila hi ku hleka.

«Kambe ku twanana ka miri ku nga kamberiwa hi ku hatlisa. Hi fanele ku tiyisisa hambu ku ri vuswikoti bya wena byo ndzi tsakisa.»

Ku hleka kun'wana loku nga lawulekiki.

«Ndzi ta tlhela ndzi lava nkarhi lowu ringaneke wo dlaya vukati ni nsati wa mina ni ku tekisa n'wana wa mina wa nhwanyana eku heteleleni hi ku nyikela ka wena ka mali.»

U ndzi langutile a vutisa:

«Nando... hakunene ha yini ku fanele ku va mina loyi a ku tsakisaka, ku nga ri leswi hambaneke?»

Ndzi n'wayitele.

«Hikuva Calabria yi ha ku pasisa nawu lowu pfumelelaka ku hlangana ka rimbewu ka awara yin'we na timinete tinharhu ku tlula kwalaho.»

A a nga koti ku hefemula hi ku hleka.

«Ha yini awara yin'we na timinete tinharhu?»

«Awara yin'we i ya wansati.»

Ndzi yimile nkarhinyana.

«Timinete tinharhu i ta wanuna.»

Hi nkarhi wolowo u tinyiketile hi ku helela eka ku hleka.

Kutani ndzi yimile.

«Ndzi fanele ku famba sweswi.»

U vonake a tsandzekile.

«Ntumbuluko wa mina wa rirhandzu ni tingana ta mina swi ndzi sivela ku kombela nchumu,» ku vula mina.

«Kambe loko u lava ku kombela nchumu wo karhi, ndzi kona.»

Ku hleka kun'wana.

Endzhaku ka masiku matsongo, ndzi n'wi yise eka swakudya swa nimadyambu.

Hi ve vanghana.

Endzhakunyana, ndzi n'wi endzerile ekaya ka yena.

U ndzi tivise nuna wa yena.

Vutomi byi na ku tlanga loku hlamarisaka.

Nchumu ntsena lowu a a tshama a ndzi byela wona a ku ri:

«A u ri kwihi malembe manharhu emahlweni?»

«Ha yini hi nga hlanganangi khale?»

Ndzi n'wayitele ndzi n'wi nyika nhlamulo ntsena ya ku tshembeka leyi a ndzi ri na yona.

«Hikuva hi nkarhi wolowo...»

«A ndzi tshikile ku va khamba.»

Nando

PASIPOTI LEYINTSHWA

Ndzi ha ku fika ebuteni ra swihahampfhuka ra Fiumicino eRhoma, ndzi lunghekele ku khandziya xihahampfhuka xa mina xo ya ekaya.

A ndzi ri kule nkarhi wo leha, naswona New York a yi ndzi rindzerile: ku nun'hwela loku tlakukaka eka swikhuri swa le hansi ka xitarata, timovha ta thyaka leti hundzaka nimixo, vuyimbeleri bya le Queens, ni wansati wolowo un'we loyi a tshamaka a huwelela:

«Hey, wena mulungu wo biha, susa movha wa wena endhawini ya mina yo yimisa.»

Hi kona ekaya. Hi yona Amerika ya mina.

Eka nkambelo wa tipasipoti, ofisiri u ndzi yimisa ku kamberiwa ka ntolovelo.

Va vambirhi.

Va langutana. Va cincana ku languta. Kutani va ndzi kombela ku va landzela.

Naswona ndzi ehleketa:

Hi ya kwihi?

Hi nghene ehofisini leyitsongo.

Va pfula khompyuta ya maphorisa, va kambela nakambe, va tiyisisa hinkwaswo nakambe, kutani eku heteleleni va fika eka makumu ya vona.

Un'wana wa vona u ndzi languta a ku:

«Mnu. Frega, hi fanele ku mi byela nchumu.

Laha eItaliya, hi nga mi pfumelela ku famba.

Kambe loko mi fika eNew York, ku na khombo lerikulu ra leswaku va nga mi tlherisela.

Xifaniso xa pasipoti ya n'wina xi mi kombisa mi ri ni tikhilogiramu ta makume mambirhi ku tlula leti mi nga na tona sweswi.

Hikwalaho, mi na tindlela timbirhi:

kumbe mi ya eka xitolo xa swakudya swo hatlisa kumbe mi engetela tikhilogiramu ta makume mambirhi namuntlha nivusiku...

kumbe mi tlhelela edorobeni ra n'wina mi kombela pasipoti leyintshwa leyi nga ni xifaniso lexintshwa.»

Ku miyela.

Hakunene a ndzi ehleketa leswaku va tlanga.

Ndzi rindzele tikhamera leti fihliweke.

A ndzi languterile leswaku munhu un'wana a ta humelela a ndzi byela leswaku ndzi xiphemu xa nongonoko wa le Italiya wa mintlangu yo xisa.

A ku na nchumu.

Leswi a ku ri vutomi bya ntiyiso.

Ndzi fambile ndzi ya ekhawuntareni ya UNITED AIRLINES.

Ndzi yimise riendzo ra mina ra matiko-tiko.

Ndzi buka riendzo ra le ndzeni ka tiko.

Ndzi hahile ndzi tlhelela ekaya.

Ntsengo hinkwawo wa ntlangu:

tiyuro ta 420.

A ndzi nga hlundzukunganga.

A ndzi nga karhatekanga.

A ndzi n'wayitela nkarhi hinkwawo, ndzi ringeta ku kuma leswi a ndzi ta swi byela ndyangu wa mina loko va ndzi vona ndzi tlhelela ekaya timinete ta makume mune na ntlhanu endzhaku ka loko ndzi suke ndzi ya eAmerika.

Hi nkateko, timinete ta makume mune na ntlhanu emoyeni ti ringanerile ku tumbuluxa nhlamuselo leyi pfumelekaka.

Nsati wa mina u ndzi tekile ebuteni ra swihahampfhuka.

A a vonaka a karhatekile.

Ndzi n'wi byele leswaku a rhula.

A ndzi lava ntsena ku pfuxeta swilo swin'wana eka pasipoti ya mina.

A ku ri sweswo ntsena.

Nimixo lowu landzeleke, vanghana vambirhi va ndzi pfunile ku hatlisisa swilo.

Yena wa xinuna a a ri maxala wa maphorisa.

Yena wa xisati a a ri mulavisisi wa maphorisa.

Va ndzi yise ehofisi-nkulu ya maphorisa ku ya fambisa maphepha ya xihatla.

Hinkwaswo a swi famba kahle:

ku hakela, matsalwa, mahungu ya munhu, marhekhodo ya vugevenga, switifiketi swa vuavanyisi, swifaniso swa pasipoti.

Hinkwaswo.

Kutani mulavisisi loyi a a ri endzhaku ka tafula u ndzi langutile a vutisa:

«Mi lahlekeriwe njhani hi tikhilogiramu ta makume mambirhi eka tin’hweti titsongo ntsena?»

Nhlamulo a yi olova.

Loko u nga ri na mali, nchumu wo sungula lowu xanisekaka i swakudya.

Loko swakudya swi nyamalala, hakanyingi ntiko wu landzela.

U pfumele hi nhloko.

Sweswo a swi fanele ku va makumu ya bulo.

Kambe minkarhi hinkwayo ku na **kambe**.

Naswona a ndzi si tshama ndzi ri ni nyiko yo hlawuleka yo tihlayisela eka swa mina ntsena.

U ndzi langutile nakambe.

«Mi vula yini?»

Ndzi n’wi langutile ndzi hlamula hi ku tiyimisela swinene:

«Kahle...

Ndzi lahlekeriwe hi tikhilogiramu ta makume mambirhi.

Kambe swi vonaka onge loko mafurha ya miri ma nyamalala, mimpimo yin’wana ya nkoka yi vonaka swinene ku tlula khale.

Naswona a ndzi tiyiseki hi ku helela loko sweswo swi wela ehansi ka ku pfuxetiwa ka mahungu ya miri.

Ku miyela.

U tshike ku tlanya.

U ndzi langutile.

Ndzi n'wi langutile.

Munghana wa mina — ofisiri wa maphorisa — u hume ekamareni hikuva a a ala ku hleka a ambale yunifomo.

Eku heteleleni mulavisisi u vulavurile.

«Mnu. Frega... ndzi kombela mi rindza laha.»

U fonele eRhoma.

Ku fikela namuntlha, a ndzi tivi leswaku u hlamusele njhani bulo rero.

Leswi ndzi swi tivaka ntsena i leswaku endzhaku ka timinete ta khume na ntlhanu va ndzi nyike pasipoti ya mina leyintshwa kutani va ndzi kombela hi xichavo ku famba ndzi nga vulanga nchumu wun'wana.

Hi siku rero ndzi dyondze nchumu wa nkoka:

mimfumo yi landzelela swilo swo tala.

Hi nkateko, ku nga ri hinkwaswo.

U amukelekile eAmerika.

Nando

XANA U PFUMELA EKA MINDZILA?

Xiangulo xa mina xo sungula i ku hleka — ko leha, loku nga lawulekiki, loku lavekaka. Hikuva vutomi byo fana ni bya mina,

lebyi sindzisiweke hi vumundzuku ku tsariwa eka mabuku ya makume ntlhanu na ntlhanu, se i vumbhoni bya leswaku leswi nga kotekiki swi fihlame endzeni ka mintiyiso, ku nga ri endzeni ka minorho.

Masungulo ya nimixo wa namuntlha i ndlela ntsena yo n'wayitelisa munhu, ni ku n'wi anakanyisa katsongo.

Matimu Yo Koma Ya Leswi Nga Kotekiki

- **1965** – Ndzi velekeriwa ekaya. 5,8 kg. Ndzi ri wa wasi, ndzi lava ku va wa ntimba. A ku na loyi a n'wayitelaka. Un'wana ni un'wana u lava ku tiva ntsena loko ndzi ta hanya.
- **1970** – Khombo ra xikanyakanya. Xikhomo xa buraka xi nghena hi ku kongoma etihlweni ra mina. Ndzi huma ngati, ndzi ya exibedlbele, kutani endzhaku ka timinete ta makume manharhu ndzi tlhelela ekaya onge a ku humelelanga nchumu.
- **1977** – Ndzi hetisa tin'hwetlwa ta khume na timbirhi ndzi tshama ni vakokwana va mina, emugangeni lowu a wa ha fumiwa hi mianakanyo ya Nyimpi ya Misava ya Vumbirhi — hambileswi nyimpi a yi herile malembe ya 32 emahlweni.
- **1981** – Vuhandzuri lebyikulu ehansi ka murhi wo etlerisa hi ku helela. A ku na loyi a xiyaka leswaku ndzi pfukile. Ndzi landzelela goza rin'wana ni rin'wana ra vuhandzuri hi ku miyela. Xibya xa oxijeni a xi ri xi nga ri na nchumu.
- **2001** – ESanto Domingo, ndzi vuriwa leswaku ndzi file endzhaku ka tiawara ta 14 ta ku wela eka koma ya byala. Ndzi pfuka ndzi dya swakudya swa nimixo.
- **2006** – Swimila swa nkombo swa khensa leswi dlayaka. Masiku ya makume manharhu ya vutomi lama languteriweke. Namuntlha i 2026, naswona ndza ha hleka.

• **2015–2019** – Swiendlakalo swa ntlhanu swa koma ya vutshunguri. Ndzi vuriwa leswaku ndzi sele ni tiawara ntsena ta vutomi. Ndzi kuma inivhoyisi ya nkosi ya tiyuro ta 3500 leyi nga ni xivangelo xa ku hakela: **«ku tsandzeka ku fa.»**

• **2020** – COVID yi fika. Hi kwalomu ka vanhu va makume mambirhi na ntlhanu eribuweni ra lwandle. Va ndzi languta ndzi famba ndzi ya eAmerika ya Dzonga, va lava ku twa ku vava leswaku ndzi ta va wo sungula ku khomiwa. Un’wana ni un’wana u khomiwa hi xitsongwatsongwana. Ndzi va languta ndzi ri ekule, ndzi n’wayitela.

• **2022** – Ndzi va mutsari. Mabuku ya makume nkombo na mambirhi eka malembe manharhu. Ma kandziyisiwe hi tindzimi ta khume na timbirhi. A ndzi si va mukandziyisi, naswona van’wana hinkwavo va hlongorisa mali ku «kuma vahlayi».

Vutshila bya mina bya matsalwa a byi xaviwi hi aligoritimi — byi nga fikeleriwa ntsena hi ku navela ku hlaya.

• **2025** – Ndzi tshama ePortugal tin’hweti ta ntsevu ndzi ri ni tiyuro ta 70 ntsena hi n’hweti ta swakudya. Yindlu leyi nga ni vanhu va nkaye ni swiyimo swa vuhlayiseki bya rihanyu leswi tlulaka marito.

• **2026** – Muakelani u ndzi kombela ku n’wi heleketa eka yindlu ya makwavo wa yena wa xisati, tikhilomitara titsongo ekule, hikuva u chava ximanga xa ntima lexi n’wi tisaka khombo nkarhi wun’wana ni wun’wana loko xi n’wi vona. Hi fika. Ximanga xa ntima xi ndzi languta xi ri ekule, a xi vulavuli, xi khoma swirho swa xona swa xinuna, kutani xi baleka.

Nando

MAKUMU YO HETELELA YA NTSHEKETO

Ku na nkarhi — minkarhi hinkwayo wu ta hi ku hlwela — lowu wanuna a tshikaka ku hlamusela vutomi bya yena, a yima ntsena endzeni ka byona.

Ku nga ri tani hi munhu loyi a hanyeke. Ku nga ri tani hi mbhoni. Tani hi yena ntsena loyi a tivaka jometri leyi nga endzhaku ka xiendlakalo xin'wana ni xin'wana lexi nga kotekiki.

A ndzi tsutsumanga ndzi hundza rifu. A ndzi hlulanga tisisiteme hi vutlhari. A ndzi burisananga ni mpfilumpfilu.

Ndzi fambile exikarhi ka hinkwaswo ndzi ri ni xivumbeko xin'we lexi ndzi vumbeke khale ndzi nga si xi twisisa.

Vanhu van'wana va swi vitana nkateko. Van'wana va swi vitana ntumbuluko. Van'wana va swi vitana vuhlanya.

Mina ndzi swi vitana xivumbeko.

Naswona xivumbeko a xi kombeli ku phokoteriwa. A xi lavi ku rivaleriwa. A xi rindzeli ku tiviwa.

Xi pfala nyangwa. Hi ku miyela. Hi ku helela. Ku fana ni mukwana lowu tlhelelaka exirhendzeni xa wona.

Lawa i makumu ya ntsheketo. Kambe ku nga ri makumu ya wanuna.

Hikuva leswi nga kotekiki eka van'wana i ntolovelwa wa mina ntsena.

Nando

XITSUNDZUXO XA MUTSARI

Loko u fika eka ndhawu leyi, se u twisisile nchumu wa nkoka: buku leyi a yi si tshama yi endleriwa ku ku hungasa.

Yi endleriwe ku ku veka laha u faneleke kona.

Tluka rin'wana ni rin'wana, ku tsema kun'wana ni kun'wana, nkarhi wun'wana ni wun'wana lowu nga kotekele a wu tsariwanga ku hlamarisa — kambe ku paluxa xivumbeko lexi nga endzhaku ka vutomi lebyi aleke ku wa loko a byi fanele ku wa.

A ndzi tsalanga buku leyi ku tihlamusela. Ndzi yi tsarile ku siya mukondzo eka lava hanyaka ehandle ka mindzilakano, eka lava akaka hi vuntshwa va nga ri na nchumu, eka lava tivaka leswaku ku tikhoma a hi vunene — i ndlela yo hanya.

Loko mintsheketo ya mina yi twala yi nga pfumeleki, swi lulamile. Ndzi yi rhandzile yona, ku nga ri wena.

Loko yi twala yi tlhvisa ngopfu, yi kongoma ngopfu, yi basile ngopfu, tsundzuka leswaku mikwana a yi kombeli ku rivaleriwa hi ku tsema.

Lawa a hi makumu ya riendzo. I makumu ya ndzima ya vutomi leyi tshamaka yi ya emahlweni hambiloko misava yi languterile leswaku yi yima.

Ndza khensa hi ku hlaya. Ku nga ri hi ku pfumela. Ku hlaya a ku ringanerile.

— **Nando**

MAKUMU

«A ndzi languti endzhaku. A ndzi endli swilo swi va swa norho. Ndzi rhwala xivumbeko ndzi ya emahlweni. Xivumbeko a xi heli —

xa tiphindha. Hi swona leswi endlaka leswaku Gillette a nga koteki: hikuva u tshama a hefemula eka hinkwaswo leswi ndzi swi akaka sweswi.»

Ferdinando Frega